

ШҮҮХИЙН АЖЛЫН АЧААЛЛЫН ҮНЭЛГЭЭГ САЙЖРУУЛАХ¹

Ажлын ачааллын үнэлгээ: Нэг бүрчлэн²

Жинлэсэн хэргийн ачаалал гэдэг нь шүүхийн хэргүүдийг ажлын ачаалал болгон хувиргах арга юм. Хэргийн тоо нь муж улсын шүүхэд тавигдах шаардлагыг тодорхойлоход чухал үүрэг гүйцэтгэдэг хэдий ч түүхий, засварлагдаагүй хэргүүдийн тоо нь эдгээр хэргүүдээс үүссэн шүүхийн ажлын хэмжээний талаар хамгийн бага удирдамжийг өгдөг. Түүнчлэн, хэргийн төрөл тус бүртэй холбоотой ажлыг ялгаж салгаж чадахгүй байгаа нь хоёр өөр төрлийн хэрэг үүсгэсэн хэргүүдийн тоо тэнцүү байх нь ижил хэмжээний ажлын ачаалал үүсгэдэг гэсэн буруу ойлголтод хүргэж болзошгүй юм. Хэргүүдийн нарийн төвөгтэй байдал нь харилцан адилгүй бөгөөд өөр өөр төрлийн хэрэг нь шүүгч, шүүхийн ажилтан, шүүхийн туслах ажилтнуудаас өөр өөр цаг хугацаа, анхаарал шаарддаг. Жишээлбэл, Калифорнид саяхан хийсэн ажлын ачааллын судалгаагаар хараат байдлын ердийн хэрэг нь мэдүүлэг өгөхөөс эхлээд шийдвэрлэх хүртэл үйл ажиллагаанд шүүгчийн 224 минутын хугацаа шаардагддаг болохыг тогтоожээ.³

Үүний эсрэгээр шүүгч ердийн зөрчлийн гэмт хэрэгт 60 минут шаардагддаг. Иймээс шүүгч нэг хараат байдлаас шалтгаалсан хэргийг барагдуулах хугацаандаа бараг дөрвөн зөрчлийн гэмт хэргийг дуусгах боломжтой. Ажлын ачааллын хэмжүүр нь шүүхэд ирж байгаа бүх хэргийг шийдвэрлэхэд хэчнээн шүүгч, шүүхийн ажилтнууд шаардлагатайг тодорхойлж, тэдгээр нөөцийг оновчтой хуваарилж, зарцуулж байгаа эсэхэд дүгнэлт гаргадаг.

Ажлын ачааллын тооцоолол нь хэргийн ачааллын хэмжигдэхүүн болгон цагийг ашиглан тохиолдлуудыг ажлын ачаалал болгон хувиргах үйл явц юм. Энэ нь хэрэг хянан шийдвэрлэхэд хэдий чинээ их хугацаа шаардагдах тусам илүү их ажил ордог гэсэн таамаглал дээр суурилдаг. Ажлын ачааллын үнэлгээ нь “Шүүгч эсвэл шүүхийн туслах ажилтан ямар нэг төрлийн хэрэг үүсгэхээс эхлээд эцсийн шийдвэр гаргах хүртэл ямар хугацаа зарцуулдаг вэ?” гэсэн асуултад хариулдаг.

Дараах хүснэгт нь ажлын ачааллын үнэлгээг хийх гарын авлага болох зорилготой юм. Үнэлгээ хийхийг хүссэн хэн бүхэн нөөц бололцоогоор бүрэн үнэлгээ хийхийг зөвшөөрөхгүй байсан ч алхам бүрийг анхаарч үзэх хэрэгтэй. Үнэлгээний гол зүйл бол хэрэг явдал бүрд шаардагдах цаг хугацааг тодорхойлж, дараа нь хэрэг тус бүрийг шийдвэрлэхэд шаардагдах хугацааг тооцоолох явдал юм. Нэг хэрэгт ногдох дундаж хугацааг хэргийн тоогоор үржүүлбэл бүх хэргийг шийдвэрлэхэд шаардагдах нийт хугацаа гарах ба тухайн хугацааг шүүгчийн ажиллах хугацаанд хуваахад ажлын ачааллыг шүүгчийн тоотой холбоно. Товчхондоо, ажлын ачаалал шүүгчийн хэрэг хянан шийдвэрлэх боломжтой хугацаатай харьцуулахад ямар байна вэ?

¹ Шүүхийн захиргааны сургалт, судалгааны төвийн судлаач-багш Ч.Содхүү гүйцэтгэсэн болно.

² Ажлын ачааллын үнэлгээний талаарх ерөнхий хэлэлцүүлгийг Виктор Э.Фланго, Брайан Ж.Остром нар, Шүүгчид болон шүүхийн туслах ажилтнуудын хэрэгцээг үнэлэх нь (Williamsburg, VA: National Center for State Courts, 1996) хэсгээс үзнэ үү.

³ Муж улсын шүүхүүдийн үндэсний төв, “Калифорни мужийн шүүхийн ажлын ачааллын үнэлгээ: Эцсийн тайлан” (2001 оны 8-р сар).

1. Үнэлгээг удирдан чиглүүлэх удирдах хороог байгуулна.	2. Судалгаанд оруулах мужууд, хэргүүд, хэргийн үйл явдлыг сонгоно.	3. Төрөл бүрийг хянан шийдвэрлэхэд шаардагдах шүүхийн үйл явдлын тоог тодорхойлох.	4. Цагийн судалгаа болон Delphi судалгаа (мэргэжилтнүүдийн нарийн тооцоолсон үйл явц) эсвэл дангаар нь Delphi-г ашиглан нэг үйл явдалд шүүгчийн зарцуулах дундаж хугацааг тооцоол	5. Хэргийн төрөл бүрийн үйл явдал тус бүрийн тохиолдлын дундаж давтамжийг тодорхойл.	6. Хэргийн төрөл тус бүрээр "даалгаврын жин" үүсгэхийн тулд нэг үйл явдалд ногдох шүүгчийн дундаж хугацааг тохиолдлын давтамжаар үржүүл.

$$1 \ 2 \ 3 \ (4 \times 5) = 6$$

7. Мэдүүлгийн төрөл бүрийн тоог тус тусын жингээр үржүүлж, мэдүүлэг гаргахад зарцуулсан нийт хугацааг гаргана.	8. Шүүгчийн хэргүүдийг хянан шийдвэрлэхэд шаардагдах хугацааг тодорхойлох.	9. Урьдчилан тооцоолсон тооны хэргийг хянан шийдвэрлэхэд шаардагдах нийт хугацааг шүүгчийн боломжтой хугацаанд хуваана.	10. Онцгой эсвэл чанарын хүчин зүйлсийг харгалзан хэргийн жинг тохируулна уу.	11. Шаардлагатай шүүгчдийг харьяаллын дагуу шүүгчийн бодит тоотой харьцуул.	12. Удирдах хорооноос эцсийн зөвлөмжийг хянаж үзээд шинэчлэлт хийх механизмыг бий болно

$$(7 \div 8 = 9) \ 10 \ 11 \ 12$$

Шүүх дээр хэмжсэн ажиглалт хийх, тэмдэглэлд цагийг бүртгэх, шинжээчийн дүгнэлтэд үндэслэн цагийг тооцоолох зэрэг хэрэг явдал хэр их цаг хугацаа шаардагдахыг тодорхойлох олон арга зам байдаг. Доор санал болгож буй журам нь туршлага дээр үндэслэсэн шилдэг туршлага бөгөөд цаг хугацааны бүртгэл болон шүүхийн тооцоог хослуулан хэрэглэхийг зөвлөж байна. Газар нь нөөцийн хязгаарлалт дээр үндэслэн аль нэгийг дангаар нь хийхээр сонгож болох ч ядаж энд санал болгож буй алхмуудыг анхаарч үзэх хэрэгтэй.

АЛХАМ 1: ҮНЭЛГЭЭГ УДИРДАН ЧИГЛҮҮЛЭХИЙН ТУЛД УДИРДАХ ХОРООГ БҮРДҮҮЛЭХ

Процедурыг авч үзэхийн өмнө шүүгч эсвэл шүүхийн туслах ажилтнуудын аль нэг нь хэрэг үүсгэхээс эцэслэн шийдвэрлэх хүртэлх хугацааг тооцоолох хэрэгтэй. Судалгаанд нөлөөлж буй бодлогын асуудлаар шийдвэр гаргах шийдвэр гаргагчдаас бүрдсэн удирдах хороог сонгох нь чухал юм. Бодлогын асуудалд судалгааны үргэлжлэх хугацаа, багтсан хэргүүдийн төрөл, тохиолдол бүрийн гол үйл явдлууд, тухайн тохиолдолтой холбоотой болон холбогдох бус цаг хугацааны мэдээллийг хэрхэн цуглуулах зэрэг багтана. Хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандлагын зохих түвшинд хүрэхийн тулд хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандлагын талаар маш сайн мэдлэгтэй удирдах хорооны гишүүд байх нь чухал юм. Хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандлагын өвөрмөц шинж чанар нь шүүгчдээс хэргийг хянан шийдвэрлэх, шилдэг туршлагыг хэрэгжүүлэх талаар холбооны болон муж улсын удирдамжийг дагаж мөрдөхийн тулд шүүх хуралдааны болон шүүхээс гадуурх үйл ажиллагааг шаарддаг. Тус хороонд эдгээр тохиолдлын талаар арвин туршлагатай, гүн гүнзгий ойлголттой гишүүд байх ёстой.

АЛХАМ 2: ХЭРЭГ, ШҮҮХИЙН ТҮҮВЭР СОНГОХ

Аливаа судалгааны дүгнэлт нь авсан түүврийн хүрэлцээтэй эсэхээс хамаарна. Хэрэв зөв сонгосон бол түүвэр нь бүх мужийн бүх хэргийн судалгаанаас олж авсан мэдээлэлтэй ойролцоо байх болно.

ТҮҮВЭР АВАХ ГАЗРУУД

Түүврээр сонгох нь шүүх, шүүхийн дүүрэг, тойргийн багцыг сонгон шинжилгээнд хамруулж, дараа нь хэргийн төрөл, хэргийн үйл явдлыг тодорхойлох явдал юм. Мэдээжийн хэрэг, хамгийн шулуун стратеги бол бүх шүүхээс санамсаргүй түүвэр авах явдал байх боловч энэ нь үнэтэй бөгөөд шаардлагагүй юм. Том, дунд, жижиг мужид давхаргатай түүврийг сонгосноор муж даяарх түүвэртэй ижил үр дүнг хамаагүй бага зардлаар авах боломжтой.

Газрыг сонгох бусад шалгуурт дараах зүйлс орно:

ГАЗАРЗҮЙН ОНЦЛОГ

Шүүхэд гаргасан хэргүүдийн жин хөдөө, хот суурин газарт өөр өөр байх магадлалтай. Өөр өөр хэргийн жингийн судалгаа нь хотын мужууд жижиг, илүү хөдөө орон нутгийн мужуудаас ялгаатай тохиолдлын холимог эсвэл, ялгаа нь тусдаа түвшинг зөвтгөхөд хангалттай эсэхийг тодорхойлох ёстой. Түүгээр ч зогсохгүй хотын шүүхийн шүүгчид хөдөө орон нутгийн шүүгчдээс өөр цаг зарцуулдаг нь судалгаагаар тогтоогджээ.

Хөдөө орон нутгийн хүн ам ихтэй мужуудад хэрвээ хэргийн ачааллын хэмжээ нь шүүхийг зөвтгөх үндэслэлгүй байсан ч шударга ёсны хүртээмжтэй байх нь тархсан хүн амд үйлчлэх шаардлагатай байж болно. Эдгээр бага хэмжээний шүүхүүд нь олон нийтэд хэт хол зам туулахгүйгээр шүүхэд хандахад зайлшгүй шаардлагатай. Иймээс ажлын ачааллыг үнэлэх үндсэн шалгуур нь хэргийн ачаалал биш харин шүүхэд хандах олон нийтийн хүртээмж юм. Эдгээр мужуудад түүвэр авсан санд зөвхөн хамгийн их хэргийн ачаалалтай нэг шүүгчийн харьяаллыг оруулах боломжтой байж болно.

Эдгээр нь хоёр дахь шүүгчийг шаардах магадлал өндөр байдаг. Түүврийн харьяаллын тоог цөөрүүлснээр хэргийн ачааллын жингийн судалгаа хийх зардал, ачааллыг бууруулна.

ШҮҮХИЙН ХЭМЖЭЭ

Хэргийг хянан шийдвэрлэх журам нь том, жижиг шүүхүүдэд өөр өөр байж болно. Хэмжээг энд шүүгчдийн тоогоор тодорхойлсон. Олон шүүгчтэй шүүхүүд шүүгчээс захиргааны болон зохицуулалтын үйл ажиллагаанд илүү их цаг зарцуулахыг шаарддаг бол хөдөө орон нутгийн нэг шүүгчтэй шүүхүүд шүүгчийг аялахад илүү их цаг зарцуулахыг шаарддаг. Шүүхийн хэмжээгээр ангилал нь түүвэрт бүх шүүхийг төлөөлөх боломжийг олгодог бөгөөд ингэснээр энэхүү судалгааны үр дүнг улсын хэмжээнд нэгтгэх боломжийг олгодог.

ХЭРЭГ БОЛОВСРУУЛАХ ХУГАЦАА

Үр дүн муутай шүүхүүдэд хэрэг хянан шийдвэрлэхэд шаардагдах дундаж хугацаа илүү их байх болно. Иймээс эдгээр шүүхээс гаргасан жин нь шүүгчийн хэрэгцээг хэтрүүлэн үнэлэх болно.

Ялангуяа сайн ажилладаг шүүхүүд бусдаас илүү үр дүнтэй байх магадлалтай тул хэргийн ачааллын жинг судалгаанд оруулахын тулд сайтар анхаарч үзэх хэрэгтэй.

Хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандсан хэргийг аль шүүх үр дүнтэй шийдвэрлэхийг шийдэх нь бусад төрлийн шүүх ажиллагаатай харьцуулахад илүү төвөгтэй байдаг. Жишээлбэл, эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх хугацааг гэмт хэрэг үйлдэгчийг мэдүүлэхээс эхлээд ялыг дуусгах хүртэл хэмжиж болно. Эсрэгээрээ, дор тайлбарласны дагуу хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандсан хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны үр дүнг зөвхөн хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандалтын хоорондох дундаж хугацаа болон эдгээр өргөдлийг шийдвэрлэх хугацааг харгалзан үзэх боломжгүй юм.

Хэргийг зүй бусаар ашиглах, үл тоомсорлох өргөдөл гаргаснаас хойш хэрэгсэхгүй болгох хүртэлх дундаж хугацаа нь хэргийг үр дүнтэй шийдвэрлэх нэг үзүүлэлт боловч бусад ижил эсвэл илүү чухал үзүүлэлтүүд байдаг. Товчхондоо, үр дүнтэй шүүх нь:

- Хүчирхийлэл, үл тоомсорлох өргөдөл гаргаснаас хойш захиран зарцуулах хүртэлх дундаж хугацаа харьцангуй богино байх.
- захиран зарцуулахаас эхлээд Эцэг Эхийн Эрхээ Хасуулах (TRP) өргөдөл гаргах хүртэлх дундаж хугацаа харьцангуй богино байх.
- TRP өргөдөл гаргахаас эхлээд анхан шатны шүүхийн TRP шийдвэр хүртэлх дундаж хугацаа харьцангуй богино байх.
- Хүүхдийг гэрээсээ гаргаснаас хойш (мөн шүүхэд гаргасан мэдэгдэл) эх орондоо буцаж ирэх, үрчлэн авах, хууль ёсны асран хамгаалагчид авсны дараа хэрэг хаагдах хүртэлх дундаж хугацаа харьцангуй богино байна.
- Асрамжийн газарт байгаа хүүхдүүдийг нэгтгэх, үрчлэн авах тохиолдлын хувь боломжийн байх.

Харамсалтай нь эдгээр бүх статистик мэдээлэл олон мужид бэлэн байдаггүй. Гэсэн хэдий ч хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандсан хэргийг үр дүнтэй хянан шийдвэрлэдэг шүүхүүдийг сонгохын тулд ядаж мэдлэгтэй тооцоо хийх нь чухал юм. Хүүхдийн асрамжийн газрын харьяа дүүргийн статистик мэдээлэл нь жишээлбэл, асран хүмүүжүүлэх асрамжийн газарт хүүхэд үрчлэн авах дундаж хугацаа харьцангуй богино байдаг харьяаллыг тодорхойлоход тусална. Цаашилбал, бүх талуудад эрт мэдэгдэх, өмгөөлөгчийг эрт томилох, тухайн тохиолдлын үндэслэлтэй хүчин чармайлтын дүгнэлт болон нөөцийн удирдамжид дурдсан бусад шилдэг

туршлагын онцлог зэрэг үндэсний хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн шилдэг туршлагыг хамгийн сайн дагаж мөрддөг шүүхүүдийг сонгох нь тустай.

ХАГАС ШҮҮХИЙН АЖИЛТНУУД⁴

Хагас шүүхийн ажилтнуудыг (тэднийг комиссар, магистрат, мастер, шүүгч гэж нэрлэдэг) үр дүнтэй ашиглаж байгаа шүүхүүд ийм дэмжлэггүй шүүхээс цөөн шүүгч шаардах ёстой. Ийм учраас шүүгчийн хийх ёстой аливаа ажлыг гүйцэтгэсэн хагас шүүхийн ажилтны хэрэглээг хэргийн ачааллын жингийн судалгаанд хувьсамтгай болгон оруулах ёстой.

АВТОМАТЖУУЛАЛТ

Мэдээллийн автоматжуулсан системийг ашигладаг шүүхүүд шүүхийн удирдлага, үйл ажиллагааны хяналтыг сайжруулдаг төрлийн мэдээллийг цуглуулж болно.

Автоматжуулалт нь хэргийн ачааллын жин техникт шаардагдах ачааллын дэлгэрэнгүй мэдээллийг авахад бэлэн эх сурвалж болно. Холбогдох зүйл бол автоматжуулалт нь мэдээллийг муж даяар тогтвортой, харьцуулж болохуйц байдлаар цуглуулж, улмаар шүүх хоорондын харьцуулалтыг боломжтой, шударга болгох явдал юм.

ТҮҮВЭР АВАХ ТОХИОЛДЛЫН ТӨРЛҮҮД

Хэр олон тохиолдлын төрлийг хэргийн ачааллын жингийн судалгаанд оруулах вэ гэдэг нь тэнцвэртэй байдлын нэг асуудал юм. Судалгаанд хэр олон тохиолдлын төрлийг ашиглах тусам жинлэх схем нь илүү нарийвчлалтай байх болно. Илүү олон тохиолдлын төрлийг багтаах тусам түүврийн хэмжээ их байх тусам жигнэсэн хэргийн ачааллын судалгааны ачаалал, зардал их байх болно.

Төрийн түвшний болон томоохон мужийн бодлого боловсруулагчид гол хэргийн төрлүүдийг багтаасан судалгааг ихэвчлэн сонирхдог бөгөөд ингэснээр шүүгчид болон шүүхийн туслах ажилтнуудын хэрэгцээ хаана хамгийн их байгааг тодорхойлох боломжтой байдаг. Иймээс зарим хэргийн ачааллын жингийн судалгаа нь хүчирхийлэл хайхрамжгүй хандалтын шүүхийн маргааныг авч үзэхгүй байж болно. Үүний нэгэн адил, хэрэв муж улсад насанд хүрээгүй хүмүүсийн болон гэр бүлийн дагнасан шүүх байдаг бол судалгаанд зөвхөн гэр бүлийн хэргүүдийг хамруулж, эдгээр нөөцийг хэрхэн хуваарилах вэ гэсэн асуултад хариулж болно. Санхүүжилтийн байгууллагыг ятгахад шаардлагатай мэдээлэл байгаа бол зөвхөн нэг төрлийн хэргийг, тухайлбал хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандалтыг нэг харьяалалд түүвэрлэх боломжтой. Бодлого боловсруулагчид шүүхийн эх үүсвэрийг тодорхой төрлийн хэрэгт буруу хуваарилсан гэж сэжиглэж байгаа тохиолдолд хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй байдлаас зөвхөн тухайн төрлийн хэргийг түүвэрлэж болно.

АЛХАМ 3: ХЭРГИЙН ТӨРӨЛ БҮРИЙГ БОЛОВСРУУЛАХАД ШААРДЛАГАТАЙ ХЭРЭГ БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛ ЯВДЛЫН ТООГ ТОДОРХОЙЛОХ

Хэргийн ачааллын жингийн судалгааны дүн шинжилгээний нэгжүүд нь тохиолдлын үйл явдлууд буюу хэргийг бүрдүүлдэг үйл ажиллагааны багц юм.

⁴ Quasi-judicial гэдэг нь "шүүх шиг" гэсэн утгатай. Хууль эрх зүйн утгаараа "Quasi-judicial" гэсэн нэр томъёоны зарим нийтлэг хэрэглээнд: Шүүхийн үйл ажиллагаатай төстэй захиргааны болон гүйцэтгэх албан тушаалтан эсвэл байгууллагын явуулж буй хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг хэлнэ, жишээлбэл. Хүний эрхийн комиссоос явуулсан сонгог.

Тодорхой төрлийн хэрэгтэй холбоотой бүх боломжит шүүхийн үйл ажиллагааг "үйл явдлын" багц ангилалд ангилдаг.

Нийтлэг үйл явдлуудад:

- Урьдчилсан ажиллагаа
- Сонсгол ба хөдөлгөөн
- Шүүх хурал
- Хандлага
- Шүүлтийн дараах үйл ажиллагаа
- Хэрэгтэй холбоотой удирдлага

Эдгээр нь бүгд боломжит үйл явдлууд гэдгийг анхаарна уу, учир нь бүх тохиолдлуудад бүх үйл явдал байдаггүй. Тус тусын үйл явдлуудыг тодорхойлсны дараа үйл явдал тус бүрийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах дундаж хугацааг тодорхойлохын тулд үйл явдал бүрийн дээжийг шалгана. Зөвхөн хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй байдлын талаар шинжилгээ хийж байгаа бол илүү нарийвчилсан дүн шинжилгээ хийх боломжтой. Бид бүх тохиолдлын үйл явдлууд болон тэдгээр нь он цагийн дарааллаар хэрхэн тохиолдохыг харуулсан схемийг бүтээхийг зөвлөж байна. Хүчирхийлэл, үл тоомсорлох тохиолдлуудын хамгийн ердийн үйл явдлууд нь:

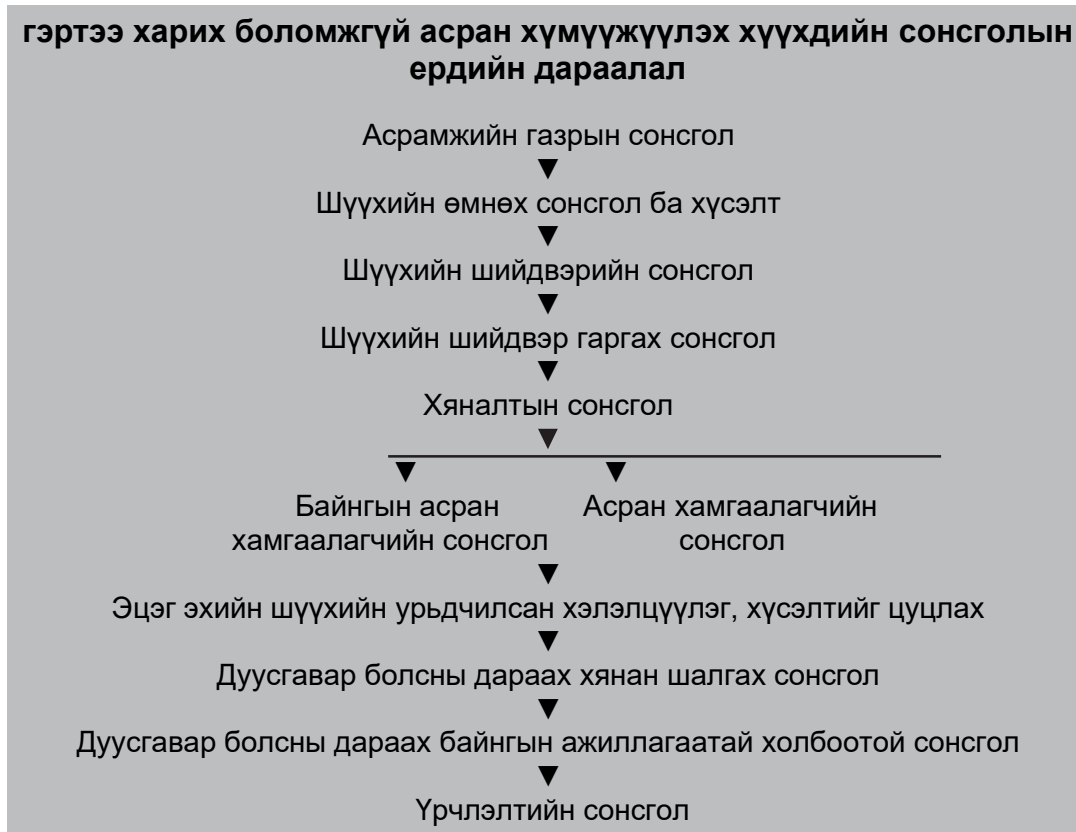
- Тусламжийн газрын сонсгол (мөн яаралтай зайлуулах сонсгол, түр хамгаалах сонсгол, саатуулах сонсгол, яаралтай сонсгол гэх мэт байж болно)
- Шүүхийн шийдвэр гаргахаас өмнөх хүсэлт, сонсгол
- Шүүхийн шийдвэр (мөн шүүх хурал эсвэл баримт илрүүлэх сонсгол гэж нэрлэдэг)
- Шүүхийн шийдвэр гаргах сонсгол (шүүх хуралдааны дараа нэн даруй хоёр хуваагдсан шүүхийн шийдвэр, шүүхийн шийдвэр гаргах сонсгол болж болно)
- Хяналтын сонсгол
- Хүүхдийн байнгын асран хамгаалагчийн сонсгол
- Эцэг эхийн эрхийн талаарх хүсэлт, сонсголыг урьдчилан цуцлах
- Эцэг эхийн эрхийн сонсголыг дуусгавар болгох
- Дуусгавар болсны дараах хянан шалгах сонсгол
- Үрчлэлтийн сонсгол

Үргэлжлэлд шаардлагатай цаг хугацаа, бодлогыг тогтоохын тулд судалгаа хийх хэрэгтэй. Шинжээч 1997 оны Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хуульд (ҮАГБХ⁵) тусгагдсан орон нутгийн үйл явцтай хэрхэн харьцуулж байгааг товч харьцуулахыг хүсэж болно.

Хэр их хэргийн тохиолдлыг түүвэрлэх ёстой вэ? Хэрэв тодорхой тохиолдлын үйл явдлуудыг боловсруулах хугацаа тийм ч их ялгаатай биш бол түүвэр харьцангуй

⁵ Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хууль

бага байж болох бөгөөд сайн тооцоолол өгдөг. Эсрэгээр, хэрэв боловсруулах хугацаа эрс ялгаатай бол найдвартай дунджийг авахын тулд илүү том түүвэр авах шаардлагатай. Харьцангуй ховор тохиолдлын дундаж хугацааг авахын тулд зөвхөн тэдгээр тохиолдлуудаас тусдаа түүвэр авах шаардлагатай байж болно.

АЛХАМ 4: НЭГ ҮЙЛ ЯВДЛЫН ДУНДАЖ ХУГАЦААГ ТООЦООЛОХ

Ажлын ачааллын үнэлгээнд оруулах тодорхой үйл явдлуудыг сонгосны дараагийн алхам нь үйл явдлын төрөл тус бүрд зарцуулсан дундаж хугацааг тодорхойлох явдал юм. Үүнийг цаг хугацааны бодит судалгаа эсвэл давталттай ажиллаж буй шүүгчдийн багийн гаргасан тооцоогоор хийж болно. Үйл явдал тус бүрийн бодит дундаж хугацааг хэмждэг, дараа нь тухайн үйл явдалд шаардагдах хугацааг харгалзан мэргэжилтнүүдийн багийн тохируулсан үйл явцыг санал болгож байна. Энэ шинжээчдийн баг энэ процессыг ашиглан үйл явдал бүрд зарцуулж буй дундаж хугацааг тооцоолох боломжтой ч бид шүүгчид зарцуулсан цагаа бүртгэх эсвэл гол үйл явдлуудыг ажиглагчдад өгөх замаар бодит байдлын зарим тооцоог үндэслэлтэй болгохыг зөвлөж байна.

Шүүгч болон шүүхийн туслах ажилтнуудаас тодорхой үйл явдлуудыг боловсруулахад шаардагдах хугацааг бүртгэхийг хүсдэг. Урт, салангид үйл явдлуудыг цагийн бүртгэлд тус тусад нь бүртгэх ёстой. Энэ нь өнгөрсөн хугацааг бүртгэх хамгийн үнэн зөв арга боловч хамгийн их хөдөлмөр зарцуулдаг, тиймээс илүү өртөгтэй байдаг.

Дахин давтагдах, богино хэмжээний хэрэг боловсруулах үйл явдлуудыг эзлэхүүнээр хэмжиж болно. Жишээлбэл, хэрэв шүүгч хоёр цагийн дотор асрамжийн газрын зургаан сонсгол хийсэн бол бүртгэлийн маягт нь "хоёр цагийн зургаан асрамжийн газрын сонсгол"-ыг бүртгэх боломжтой бөгөөд шинжээч нь шүүх хуралдаан дунджаар 20 минут үргэлжилсэн гэж бичиж болно. Судалгааны дараагийн үе шатанд дельфи төрлийн шинжилгээ (үүнийг доор 10-р алхамд дэлгэрэнгүй авч үзэх болно) хамгийн сайн туршлагыг хэрэгжүүлэхэд хамгаалах байранд 20 минутын сонсгол хангалттай эсэхийг тодорхойлох боломжтой бөгөөд

хэрэв хариулт нь үгүй бол асрамжийн газрын сонсголын ажлын жинг тодорхойлохын тулд эцэст нь тохируулах шаардлагатай байж болно. Жишээлбэл, Дельфи маягийн дүн шинжилгээ хийхдээ шүүгчид төрийн хууль тогтоомж, асрамжийн байрны сонсгол бүрийн төгсгөлд хуулийн дагуу тушаал гаргаж, тараах зэрэг нөөцийн удирдамжид заасан шилдэг туршлага шаардсан бүх асуудлыг шийдвэрлэх асрамжийн байранд сонсгол явуулахад дунджаар 40 минут шаардлагатай гэж дүгнэж болно.

АЛХАМ 5: ХЭРЭГ БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛ ЯВДЛЫН ДАВТАМЖИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ

Энэ алхмын зорилго нь судалж буй тохиолдлын төрөл тус бүрд хэрэг боловсруулах гол үйл явдлууд хэр давтамжтай тохиолдохыг тодорхойлох явдал юм. Үйл явдлын давтамжийн талаарх үнэн зөв мэдээлэл нь цаг хугацааны үнэн зөв мэдээлэлтэй адил хэргийн ачааллын жингийн судалгааны амжилтад чухал үүрэгтэй. Хаалттай хэргүүдийг хяналтад сонгох хэрэгтэй бөгөөд ингэснээр үйл явдал тус бүрийг гэрчлэх боломжтой болно.

Бодит амьдрал дээр, үйл явдлын мэдээллийн үнэн зөв, найдвартай давтамж нь олж авахад хамгийн хэцүү өгөгдлийн элементүүдийн нэг юм. Хэрэг боловсруулах үйл явдлын давтамжийн талаарх хоёр үндсэн эх сурвалж байдаг: 1) автоматжуулсан мэдээллийн систем. Хэрэв үйл явдлын давтамжийн талаарх мэдээллийг тууштай, үнэн зөв цуглуулж чадвал автоматжуулсан систем нь чухал мэдээллийн хурдан, хэмнэлттэй эх сурвалж болно. 2) хавтаст хэргийн загвар. Мэдээллийн автоматжуулсан системгүй бол ажилтнууд хэргийн материалыг нэг нэгээр нь шалгах ёстой. Хуулийн ангийн оюутнууд эсвэл төгсөх ангийн оюутнуудыг ажилд авч, хэргийн бүртгэлийг хянахын тулд сайтар сургаж чадвал энэ ажлыг хөнгөвчлөх боломжтой.

АЛХАМ 6: АЖЛЫН ЖИНГ ТООЦООЛОХ

Хэрэв бүх хэрэг боловсруулах үйл явдал хэрэг бүрд тохиолдвол, хэргийн жинг тооцоолохын тулд үйл явдлын жинг нэмж болно. Гэсэн хэдий ч бүх тохиолдлууд бүх үйл явдлыг шийдвэрлэхийг шаарддаггүй. Иймээс тохиолдлын жинг бүтээхийн тулд үйл явдлын цагийг ердийн тохиолдолд тохиолдох давтамжаар хуваарилах ёстой. "Даалгаврын жин" гэдэг нь тухайн үйл явдалд зарцуулж буй цагийг түүний тохиолдох давтамжаар үржүүлэхийг хэлнэ.

Жишээлбэл, асрамжийн газрын сонсгол хэргүүдийн 93 хувьд тохиолддог бөгөөд сонсгол бүрийн тооцоолсон дундаж хугацаа 15.8 минут байна гэж бодъё. Үүний эсрэгээр, үрчлэлтийн сонсгол нийт тохиолдлын 15 хувьд явагддаг бөгөөд дунджаар 20 минут зарцуулдаг (энэ дунджид маргаантай болон маргаангүй үрчлэлтийн сонсгол багтана). Урьдчилан баривчлах шүүх хуралдааны ажлын жин 14.69 минут (15.8 минут х .93), үрчлэлтийн сонсголын хувьд 3 минут (20 минут х .15) байна.

Үйл явдал бүрийн үргэлжлэх хугацааг түүний тохиолдох давтамжаар үржүүлснээр ажлын жинг гаргадаг.

Дельфигийн шинжилгээг ашиглан, "зөв туршлагыг" тусгах үүднээс асрамжийн газрын сонсгол тус бүр дунджаар 40 минут байх ёстой бөгөөд 20 минут нь үрчлэлтийн сонсголын тохиромжтой дундаж хугацаа гэж шинжээчид тогтоосон гэж бодъё. Дараа нь асрамжийн газрын сонсголын ажлын жин 37.2 (40 минут х .93) байх ба үрчлэлтийн сонсголын ажлын жин 3 минут (20 минут х 0.15) хэвээр байх болно.

АЛХАМ 7: ХЭРГИЙН ЖИНГ ГАРГАХЫН ТУЛД АЖЛЫН ЖИНГ НЭГТГЭНЭ

Даалгаврын бие даасан жинг нэгтгэснээр хэргийн эцсийн жин гарч ирдэг бөгөөд энэ нь ердийн тохиолдолд зарцуулсан цаг хугацаа юм. Хэргийн жин 60 минут байна гэдэг нь эдгээр төрлийн хэргийг шийдвэрлэхэд дунджаар 60 минут шаардагдана гэсэн үг. Эдгээр хэргийн жин нь дундаж бөгөөд зарим хэргийг боловсруулахад илүү удаан хугацаа шаардагдах бол заримыг илүү хурдан устгах болно гэдгийг онцлон тэмдэглэх нь зүйтэй. Хэргийн жинг тооцоолоходоо шүүгчдийн бүрэлдэхүүнийг ашигладаг улс орнууд хүчирхийлэл, үл тоомсорлосон хэргүүдийг илүү хуваарилсан байх хандлагатай байдаг. Жишээлбэл, Баруун Виржини мужийн шүүгчид хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандсан хэргийг шийдвэрлэхэд 585 минут шаардлагатай гэж тооцоолжээ.

Калифорни мужид үйл явдалд суурилсан дельфи процессыг ашиглан нэг хараат байдалд 397 минут зарцуулдаг бол Флорида мужид дунджаар 281 минут зарцуулдаг гэж тооцоолжээ. Шийдвэрлэх бодит хугацааг хэмждэг мужуудын дундаж жин бага байна (жишээ нь, Мичиган 271 минут, Хойд Дакота 172 минут, Өмнөд Дакота 220).

АЛХАМ 8: ХЭРГИЙГ ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭХ ШҮҮГЧИЙН ЦАГИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ

Төрөл бүрийн хэргийг шийдвэрлэхэд шаардагдах хугацааг тодорхойлсны дараа дараагийн асуулт нь "Шүүгчид хэргүүдийг хянан шийдвэрлэхэд хэр их цаг хугацаа байгаа вэ?" Цагийн тооцоог хоёр хэсэгт хуваадаг - шүүгчид хэрэг хянан шийдвэрлэхэд шаардагдах жилийн тоо, хэрэг хянан шийдвэрлэхэд шаардагдах ажлын өдрийн тоо. Эдгээр хоёр хэмжигдэхүүнийг хамтад нь үржүүлбэл "шүүгч эсвэл шүүгчийн туслахын жил" - "дундаж" шүүгч эсвэл шүүгчийн туслах тухайн жилийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны явцад шүүх болон танхимын аль алинд нь хэргүүдийг хянан шийдвэрлэх хугацааг өгдөг. Шүүгч буюу шүүгчийн туслахын жил гэдэг нь тухайн шүүгчийн хэрэгтэй холбоотой болон хэрэгт хамааралгүй ажлын аль алиныг нь хянан шийдвэрлэх боломжтой дундаж хугацааны тооцоолол юм.

ЖИЛИЙН АЖЛЫН ӨДРҮҮД

Шүүгчийн "дундаж" буюу "стандарт" жилийг тогтооходоо амралтын болон баярын өдрүүд, түүнчлэн өвчин, амралт, шүүхийн боловсролтой холбоотой цагийг хасаж хэрэг хянан шийдвэрлэх өдрийн тоог багасгах ёстой. Мөн зарим шүүгчид хүүхдийн хэрэгцээнд илүү сайн үйлчлэхийн тулд хүүхдийн халамж, эмчилгээний байгууллагуудтай хамтран ажиллахад хэдэн өдрийн хөрөнгө оруулалт хийдэг. Дараа нь шүүх нь хүүхдүүдэд зориулсан шинэ үйлчилгээ, нөөцийг сурталчлах түншлэлийг бий болгоход тусалдаг олон нийтийн багийн нэг хэсэг болно.

Шүүгчийн жилийн тооцоо тийм ч хялбар биш, учир нь шүүгчдэд амралт, өвчтэй байх хугацааг тогтоодоггүй, бусад төрийн албан хаагчдын адил хэдэн өдөр ажиллах ёстойг ч заадаггүй. Үүний оронд өдрийн тоог тооцоолох ёстой, гэхдээ ихэнх мужид жилийн ажлын өдрийн тоо ижил байдаг.

Сонгосон мужуудын шүүгчийн жилүүдийн харьцуулалт (өдрөөр)

Канзас	224	Арканзас	218	Коннектикут	213
Миссури	224	Хавай	218	Висконсин	213
Делавэр	222	Өмнөд Дакота	216	Небраска	211

Нью Йорк	221	Флорида	215	Юта	211
Колорадо	220	Калифорни	215	Луйзиана	209
Жоржиа	220	Мичиган	215	Баруун Виржини	209
Орегон	220	Нью-Мексико	214	Хойд Дакота	205
Рөүд-Айленд	220	Вашингтон	214	Миннесота	202
				Алабама	200
				25 муж улсын дундаж.	215

ШҮҮГЧИЙН ӨДРИЙН ҮРГЭЛЖЛЭХ ХУГАЦАА

Шүүгчийн өдрийг хоёр хэсэгт хуваадаг: (а) хэрэгтэй холбоотой асуудал, (б) хэрэгт хамааралгүй асуудалд зарцуулсан шүүгчийн цаг. Шүүгч өдөрт есөн цагаар ажиллаж болох ч тухайн өдрийн зөвхөн нэг хэсэг нь хэрэг хянан шийдвэрлэхэд зориулагдсан байдаг.

Хэргийг хянан шийдвэрлэх шүүхийн цаг нь өдөр бүр өөр өөр байх боловч ердийн өдөр нь ажлын өдрийн хэдэн цагийг хасаж тооцвол дараах зүйлийг тооцно:

- захиргааны цаг, захидал харилцаа, утасны дуудлага
- аяллын цаг
- шүүхээр авч хэлэлцэх асуудлын жагсаалтын менежмент
- хүлээх буюу “үхсэн” цаг
- олон нийтийн боловсрол
- иргэний үйл ажиллагаа
- ерөнхий болон хуулийн судалгаа
- үзэл бодол бичих
- хамтын уулзалтууд

Жишээлбэл, ажлын өдөрт дунджаар 9 цаг, цаашлаад нийт 116,100 минут (9 цаг x 215 хоног x 60 минут) байх боломжтой, хэрэгтэй холбоотой цагийг үдийн цайны 1 цаг, захиргааны 2 цаг (аяллын цагийг оруулаад) хасаж тооцно. Хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй байдлын талаарх зөв туршлагуудтай (жишээ нь, тогтолцооны шинэчлэлийн хүрээнд хамтын уулзалт зохион байгуулах) холбоотой нэмэлт үүрэг хариуцлага эсвэл олон тооны шалтгааны улмаас оройн цагаар илүү цагаар ажилладаг шүүгчийг 9 цагийн ажлын өдөрт тооцдоггүй.

ШҮҮГЧИЙН ЦАГ

Шүүгчийн ажиллах хугацааг тухайн өдрийн хэрэгтэй холбоотой цагийн тоогоор үржүүлэх замаар шүүгчийн жилийг тооцно. Шүүгчийн жилүүдийг муж улсуудын хооронд яг таг харьцуулах боломжгүй байдаг, учир нь зарим мужид хууль зүйн судалгаа хийхэд шаардагдах хугацааг, ихэвчлэн шүүгчийн бус үйл ажиллагааг шүүгчийн өдөрт багтаадаг бол зарим нь эдгээр үйл ажиллагааг тухайн хэргийн жинд тооцдог. Тиймээс ижил төрлийн хэргийн жинг зарим мужид сонсголын бус үйл ажиллагааг хэрхэн тооцож байгаагаас хамааран бусад мужид бага байж болно.

Гэсэн хэдий ч хараат байдлын шүүгчид олон нийттэй харилцах хэрэгцээ шаардлагыг харгалзан хараат байдлын хэргийн шүүгчийн жилийг тохируулах нь зүйтэй. Жишээлбэл, шаардлагагүй шүүх хуралдааны хойшлуулалтаас урьдчилан сэргийлэхийн тулд, хараат байдлын олон шүүгчид хүүхдийн халамжийн менежерүүдтэй үе үе уулзаж байх ёстой. Гэрчээр байнга оролцдог агентлагийн ажилтнууд шүүхэд тогтмол цагтаа ирж, бэлтгэлтэй байхыг баталгаажуулдаг байх. Үүний нэгэн адил олон шүүгч өргөдөл, шүүхийн шийдвэр бүрэн, хуулийн шаардлагад нийцэж байгаа эсэхийг шалгахын тулд агентлагийн удирдлагууд болон тэдний өмгөөлөгч нартай тогтмол уулзаж байх ёстой.

Ерөнхийдөө хараат байдлын шүүгчид эдгээр болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулж буй цаг хугацааг тооцох нь ихэвчлэн хангалтгүй байдаг. Шүүгчид шилдэг туршлагыг төлөөлөхөд шаардлагатай сургалт, олон нийтийн оролцоонд хангалттай цаг зарцуулахгүй байж магадгүй. Хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандсан хэргүүдтэй холбоотой бус үйл ажиллагаанд хангалттай хугацаа олгохын тулд шүүгчийн жилийг хэргийн үйл явдлуудын нэгэн адил тохируулах шаардлагатай байж болно.

АЛХАМ 9: ХЭРГИЙН ЖИНГ ШҮҮГЧИЙН ХЭРЭГЦЭЭТЭЙ ХОЛБОХ

Тухайн жилийн нийт мэдүүлгийг хэргийн төрлөөр нь эмхэтгэсний дараа тэдгээрийг тус тусын хэргийн жингээр үржүүлж болно. Эдгээр "хуваарилсан мэдүүлэг"-ийг нэгтгэн дүгнэх нь тухайн жилийн хэргийн ачааллыг хянан шийдвэрлэхэд шаардагдах нийт шүүгчийн цаг хугацааны тооцоолол болно.

Хэргийн жингийн гол зорилго нь муж улсын хэмжээнд шүүхүүдэд шүүгчийн хэрэгцээг тодорхойлох явдал юм. Тухайн муж дахь шүүхийн хэрэгцээг тооцоолох үндэс болгон хэргийн жинг ашиглах нь олон тооны хэрэгт хэрэглэж буй жингээс шалтгаална – энэ нь ихэвчлэн нэг жилийн мэдүүлэг байдаг. Үнэн хэрэгтээ, шүүгчийн хэрэгцээг тооцоолохдоо шүүгчийн хүсэлт гаргах болон шүүгчийн албан тушаалыг бодитоор олгох хүртэлх хугацааг хэсэгчлэн нөхөхийн тулд төлөвлөсөн мэдүүлгийн үндсэн дээр хийх ёстой.

АЛХАМ 10: НЭМЭЛТ ХҮЧИН ЗҮЙЛСИЙГ ЗӨВШӨӨРӨХИЙН ТУЛД ХЭРГИЙН ЖИНГ ТОХИРУУЛАХ

Хамгийн өргөн хэрэглэгддэг, хүлээн зөвшөөрөгдсөн шүүхийн ажлын ачааллын үнэлгээ ч хэргийн ачааллыг хадгалахад шаардлагатай шүүгчийн тоог бодитойгоор тодорхойлох боломжгүй гэдгийг санах нь зүйтэй. Ямар ч хатуу тоон нөөцийн үнэлгээний загвар дангаараа энэ зорилгод хүрч чадахгүй. Үүний оронд тоон загвар нь зөвхөн шүүхийн нөөцийн хэрэгцээг ойролцоогоор гаргаж, шүүхийн харьяаллын хооронд харьцуулах жишиг болж чадна. Дараа нь үр дүнг төсвийн хязгаарлалт, хүн амын чиг хандлага болон улсын хэмжээнд шүүхийн нөөцийн хэрэгцээнд харилцан адилгүй нөлөөлж болох илүү чанарын, шүүхийн онцлогтой бусад хүчин зүйлүүдтэй уялдуулан ашиглаж болно.

Ямар ч статистик шалгуур үзүүлэлтүүд нь бүх болзошгүй нөхцөл байдлыг багтаахаар бүрэн гүйцэд биш байдаг. Шүүхийн харьяалал бүр хүн ам зүйн болон бусад хүчин зүйлсийн ялгаанаас үүдэлтэй хэргийн ачааллын онцлогтой байна. Шүүгчийн захиргааны хариуцлага, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны өөр өөр байдал, хүүхдийн халамж, олон нийтийн эмчилгээний байгууллагуудтай уялдаа холбоотой ажиллах шаардлага зэрэг нь шүүгчийн болон шүүгчийн туслахын жингийн шийдвэрт хөнгөвчлөх зүй ёсны хүчин зүйл болдог. Хамгийн ойрын шүүхийн байрлах зай нь чанарын хувьд өөр нэг зүйл байж болох юм - олон нийт шүүхээс хэр хол зайтай байвал боломжийн бэ? Орон нутагт шүүгчийн орон тоо нэмэх шийдвэр нь иргэдийг хоёр цагийн турш машин жолоодохоос аварна гэдэг нь, хэрэг үүсгэх гэх

мэт тоон үзүүлэлтүүд шаардлагатай байгааг харуулахаас өмнө тодорхой шүүгчийг зөвтгөж болох юм. Энэ нь хөдөө орон нутгийн шүүхийн хувьд шударга ёсны хүртээмжийг чанарын хувьд авч үзэх шаардлагатай байгааг харуулж байна.

ЗӨВ ТУРШЛАГЫГ ХЭМЖИХ БОЛОМЖИЙГ ОЛГОХЫН ТУЛД ХЭРГИЙН ЖИНГ ТОХИРУУЛАХ

Хэргийн ачааллын жинг үндэслэн ажлын ачааллын үнэлгээний талаар байнга шүүмжилдэг зүйл бол одоогийн практикийг ердөө кодчилдог явдал юм. Шүүгчид дунджаар хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандсан хэрэгт нийтдээ 210 минут зарцуулдаг, учир нь энэ нь шударга шийдвэр гаргахад шаардлагатай хугацаа, эсвэл энэ нь тэдэнд тухайн хэрэгт зориулж, бусад хэргийг хянан шийдвэрлэхэд бэлэн байгаа бүх цаг хугацаа учраас.

Хэрэг бүрд хангалттай цаг хугацаа зарцуулдаг гэдэгт өөрийгөө тайвшруулах нэг арга бол тухайн муж улсын хамгийн үр бүтээлтэй, сайн удирдлагатай шүүхээс (хэрэг хянан шийдвэрлэх хугацаа нь муж улсын дунджаас богино байдаг) л хэргийн жинг гаргах явдал юм.

Өөр нэг арга бол хэргийг шийдвэрлэхэд зарцуулсан бодит цаг хугацаа, шаардагдах хугацааг хянахын тулд шинжээчдийн дүгнэлтийг харгалзан үздэг бөгөөд энэ тохиолдолд тэдгээр нь шүүгчид байдаг. Хэргийг шийдвэрлэхтэй холбоотой бүх асуудлыг бүрэн, шударгаар авч үзэхэд шүүгчид хангалттай хугацаа өгөхийн тулд хэр удаан үргэлжлэх ёстой вэ? Дундаж хараат байдлын үед нийтдээ гурван цаг хагас зарцуулсан нь хэтэрхий урт уу эсвэл хангалттай биш үү?

Энэ үе шатанд шүүгчид хэргүүдийг шийдвэрлэхэд зарцуулж буй цаг хугацааны бодитой арга хэмжээ авч, дараа нь шүүгчдээс ямар нэг хэрэг явдал нь одоогийн хуваарилагдсан хугацаанаас илүү хугацаа шаардагдах эсэхийг асууна. Жишээлбэл, асрамжийн газрын маргаангүй сонсгол одоогоор дунджаар 15 минут байна гэж бодъё, энэ нь бодит байдал дээр дундаж сонсгол 10-20 минутын хооронд болдог гэсэн үг юм. Энэ нь дараах бүх асуудлыг "бүрэн шийдвэрлэхэд" хангалттай хэмжээ мөн эсэхийг шүүгчдээс асууж болно:

- Байршуулахаас урьдчилан сэргийлэх хүчин чармайлт
- Гэрээс нь холдуулах нь хүүхдийн эрх ашигт нийцэж байгаа эсэх
- Эцэг эх нь хүүхдээ гэртээ буцаан авчрахыг хүсэж байгаа эсэх
- Алга болсон талуудын байршил, мэдэгдэл
- Хүүхдийн өнөөгийн үйлчилгээний хэрэгцээ (сэтгэцийн, эрүүл мэндийн, боловсролын гэх мэт)
- Одоогийн байршуулалтын зохистой байдал
- Хүүхэд гэрээсээ хол байгаа тохиолдолд эцэг эхтэй нь уулзуулах
- Хүүхдүүд тусдаа байвал ах эгч нартай уулзуулах
- Хүүхдийг асран хамгаалж буй эцэг эхээс нь хол байлгах шаардлагатай эсэх
- Хүүхдийг асран хамгаалаагүй эцэг эхээс нь хол байлгах шаардлагатай эсэх
- Хамаатан садны байршил, хүүхдийг эцэг эхээс өөр хамаатан садныд байрлуулах нь зөв эсэх

Мөн тэд зөв туршлагыг дагаж мөрддөг эсэх:

- Маргаангүй шүүх хуралдааны шийдвэрийг талууд шүүхийн байрнаас гарахаас өмнө бэлтгэж тараах

- Дараагийн сонсголыг товлох
- Оролцсон хүмүүсийг танилцуулах
- Сонсголыг тайлбарлах
- Шүүх хуралдаанд талуудад өөрсдийн эрхийн талаар зөвлөгөө өгөх
- Хэргийн эцсийн хугацаа болон хугацаа алдсаны үр дагаврыг тайлбарлах
- Үндэслэлтэй хүчин чармайлтын талаар тохиолдлын тодорхой дүгнэлт гаргах
- Хүүхдийг гэрээс нь гаргах шаардлагатай эсэх талаар тодорхой дүгнэлт гаргах

Шүүгчийн хариулт дээр үндэслэн тэд асрамжийн газар эсвэл бусад шүүх хуралдаанд шаардагдах хугацааг тохируулж болно. Жишээ нь, дээр дурдсанчлан, асрамжийн газрын сонсголын дундаж хугацаа 15.8 минут байна гэж бодъё, гэхдээ энэ сонсголтой холбоотой тодорхойлсон зөв туршлагыг хэрэгжүүлэхийн тулд асрамжийн газрын сонсголын хугацаа 40 минут байх ёстой. Мөн дээр дурдсанчлан асрамжийн газрын сонсголын давтамж нь нэг тохиолдол бүрд .93 байна гэж үзье. Асрамжийн газрын сонсголын ажлын жин нь зөв туршлагыг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хугацааг харгалзан 14.7 (15.8 x .93)-аас 37.2 (40 x .93) болж нэмэгдэнэ. Бусад сонсголын төрлүүдэд тохируулга хийснээр хараат байдлын хэргийн нийт жинг мөн өөрчлөх болно.

Энэ жишээ нь хүсэл эрмэлзэл эсвэл зөв туршлагын зорилгыг харгалзан цаг хугацааны судалгааны жинг хэрхэн тохируулж болохыг харуулж байна. Асрамжийн газрын сонсгол явуулахад хэр их хугацаа шаардагдах ёстой вэ? Хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандлагын талаарх эх сурвалжийн удирдамжид хамгаалалтын болон асрамжийн байрны талаарх урьдчилсан хэлэлцүүлгийг "аль болох нарийн бөгөөд утга учиртай" болгож, оролцсон бүх сонирхогч талуудыг сонсоход 60 минут зарцуулахыг зөвлөж байна. Тэд мөн маргаангүй шүүх хуралдааныг 30 минут, шийдвэрийн сонсгол зургаан сар хянан үзэхийг санал болгож байна. Шийдвэр гаргах, шийдвэрлэх шүүх хуралдаан 60 минут үргэлжлэх бөгөөд эцэг эхийн эрхийн шүүх хуралдааныг цуцална.

Гэсэн хэдий ч үндэсний удирдамж нь тухайн улсын харьяалалд яг тохирохгүй байж болно. Тухайлбал, зарим шүүх шүүгчийг байхгүйд гадуур хуралдаж, асрамжийн газрын асуудлыг хэлэлцэж, нарийн тодорхойлдог. Шүүгч сонсголын асуудлыг хянан үзэж, бүх талууд шүүхийн шийдвэрийг ойлгож байгаа эсэхийг баталгаажуулах шаардлагатай хэвээр байгаа ч сонсголын өмнөх хуралдааны улмаас сонсголын зарим хэсгийг хэлэлцэх шаардлагагүй болно. Үүнээс гадна, сонсголын өмнөх бэлтгэлийн хэмжээнээс хамааран сонсголын үргэлжлэх хугацаа зарим талаараа өөр байж болно. Шүүх өөрийн хүлээлтийг амжилттай илэрхийлэхийн хэрээр хүүхдийн хамгаалал, эмчилгээний байгууллагын өмгөөлөгч, төлөөлөгч нар шүүхийн тайлан, аман мэдүүлгийг илүү сайн гаргаж өгөх бөгөөд ингэснээр шүүгчийн талуудад асуулт тавих хугацааг багасгана. Нөгөөтээгүүр, хэрвээ хэргийн бэлтгэл муу байвал "даалгаврын жинг" нь дээшээ болгон өөрчлөх шаардлагатай болдог. Зааварчилгаанд заасан цаг хугацааны өөр нэг хязгаарлалт нь маргаантай хэргийг оруулаагүй явдал юм. Жишээлбэл, асрамжийн газрын сонсголын тодорхой хувь нь шүүхээр дуудагдсан гэрчүүдийг байцаах, хөндлөнгийн байцаалт авахтай холбоотой маргаантай шүүх хурал болж байгаа бол маргаантай асрамжийн газрын сонсголын давтамж, дундаж хугацааг харгалзан үзэх шаардлагатай.

Одоогоор хэрэг хянан шийдвэрлэхэд зарцуулж буй бодит цаг хугацааг мэдэх нь шүүгчид үйл явдал бүрд ямар чухал элементүүдийг оруулах ёстойг тодорхой шийдэж, тухайн үйл явдлыг явуулахад шаардагдах хугацааг тооцоолох боломжийг

олгодог. Ажлын цагийг бодитойгоор гаргаж авсан тооцоолол нь хэлэлцүүлгийг бодитой байлгахад тусалдаг. Өөрөөр хэлбэл, тухайн үйл явдал 15 минут үргэлжилж байгаа бөгөөд шүүгчид үндсэн бүх асуудалд бүрэн оролцож, шүүхийн захирамжийг газар дээр нь бүрдүүлэн тараах зэрэг алхмуудыг хийх боломжтой бол, шүүгчид тухайн үйл явдалд нэг цаг зарцуулна гэж бодох нь бодитой бус байж болох юм. Гэсэн хэдий ч энэ хэлэлцүүлгийг хийснээр, процедурын аль алхмууд нь чухал болох, аль нь буулт хийх боломжгүй, мөн хэргийн аль хэсгүүд урьдчилан бэлтгэсэнээр богиносгож болох талаар тодорхой шийдвэр гаргахад чухал юм. Шүүхэд ирж байгаа бүх хэргийг адилхан авч үзэхэд энэ хэлэлцүүлэг зайлшгүй шаардлагатай.

Нэмэлт жишээ нь тохируулга хэрхэн хийж болохыг харуулахад тустай байж болох юм. Дүрслэлийг хялбарчлахын тулд зөвхөн гурван тохиолдлыг авч үзье: сонсголын өмнөх үйл ажиллагаа, сонсгол (шийдвэрлэх/шийдвэр гаргах/эцэг эх байх эрхийг цуцлах), сонсголын дараах тойм. Хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй байдлын үед сонсголын өмнөх үйл ажиллагаа бүх тохиолдлуудад (100 хувь) тохиолддог боловч зөвхөн 63 хувьд нь томоохон сонсгол, 70 хувьд нь сонсголын дараах хяналт шаардагддаг болохыг эмпирик судалгаагаар харуулсан гэж үзье. Мөн шүүх хуралдааны өмнөх үйл ажиллагаа дунджаар 68 минут, бүх гол шүүх хуралдаанууд нийлээд дунджаар 87 минут, сонсголын дараах тойм дунджаар 69 минут, шүүгч тодорхой хэргийг хянан шийдвэрлэхэд өдөрт 6 цаг зарцуулдаг гэдгийг бид мэднэ (хэрэг хянан шийдвэрлэхтэй шууд холбоогүй шүүхийн захиргааны үйл ажиллагаа явуулах, олон нийттэй харилцах, судалгаа хийх, шүүхийн бусад бүх үйл ажиллагааг гүйцэтгэхээс ялгаатай).

Энэ харьяаллын дагуу хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандсан хэргийн дундаж жинг 171 минут (гурван ажлын жинг нэгтгэвэл: сонсголын өмнөх 68 минутын 100 хувь, 87 минутын сонсголын дундаж хугацааны 63 хувь) гэж тооцно, мөн сонсголын дараах хяналтын 70 хувь нь дунджаар 69 минут) ба шүүгч нэг жилийн дотор хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй байдлын 452 хэргийг шийдвэрлэнэ гэж тооцож болно.

Энэ үед ердийн цагийн судалгаа дуусна. Гэхдээ шинжээчдийн шүүгчдийн зөвлөл өөр таамаглалыг шалгахыг хүсвэл яах вэ? Жишээлбэл, шүүгчид бүх хэргийг шүүх хуралдааны дараа хянан шалгах шаардлагатай гэж үзээд (ингэснээр сонсголын дараах тохиолдлын түвшин 70 хувиас 100 хувь хүртэл өссөн), дахин хэд хэдэн хэргийг хэлэлцэх шаардлагатай гэж үзвэл (сонсголын түвшинг бага зэрэг нэмэгдүүлэх, 63 хувиас 65 хувь хүртэл) юу болох вэ? Эдгээр өөрчлөлт нь шүүхийн нөөцийн хэрэгцээнд ямар нөлөө үзүүлэх вэ? Үйл явдал бүрийн хэмжсэн хугацаанд өөрчлөлт ороогүй, шүүгчийн ажлын өдөр, жил (215 хоног) өөрчлөгдөөгүй гэж үзвэл эдгээр хоёр өөрчлөлт нь хэргийн жинг 171 минутаас 194 минут болгон нэмэгдүүлэх болно. Энэ нь орон тооны шүүгчийн нэг жилд хянан шийдвэрлэх боломжтой хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй байдлын тоо 452 хэргээс 399 болж буурна гэсэн үг. Ихэнх тохиолдолд ийм хэмжээний өөрчлөлт хийх нь нэмэлт шүүгч шаардахад хангалтгүй юм. Жишээлбэл, энэ харьяалалд жилд 800 хараат байдлын мэдүүлэг гаргадаг бөгөөд 2 шүүгчтэй байсан бол ажлын ачаалал буурсан нь шүүгч нэмэх үндэслэл болохгүй.

Хэргийн жинг тохируулах	
Тохиолдлын хувь хэмжээ	
Сонсголын өмнөх үйл ажиллагаа	100%
Гол сонсгол	63%
Сонсголын дараах тойм	70%
Хугацаа минутаар	
Сонсголын өмнөх үйл ажиллагаа	68 мин
Гол сонсгол	87 мин
Сонсголын дараах тойм	69 мин
Жилд нэг шүүгчид	171 мин
хуваарилах хэргийн тоо	452 хэрэг

Гэсэн хэдий ч, дээр дурдсан өөрчлөлтүүдийг хийж, шүүгчид нэг биш харин гурван сонсголын дараа хяналт шалгалт хийх шаардлагатай бөгөөд тус бүр нь нэг цаг орчим байх ёстой гэж үзвэл юу болох вэ? Энэ нэг таамаглалыг өөрчилснөөр хэрэг тус бүрийг хянан шийдвэрлэхэд шаардагдах дундаж хугацаа нь сонсголын хугацааг 180 минут хүртэл нэмэгдүүлж байна (одоо нэг сонсгол хийх 69 минутаас илүү). Шүүх хуралдааны тоог ийнхүү өөрчилснөөр хэрэг хянан шийдвэрлэх хугацаа 194 минут байсныг 305 минут болгон нэмэгдүүлж, улмаар шүүгчийн нэг жилийн дотор хянан шийдвэрлэх хэргийн тоог 399-өөс 254 болгон бууруулж байна. Жилд 800 хараат байдлын хэргийг хэлэлцдэг шүүхэд ийм хэмжээний өөрчлөлт хийвэл шинэ шүүгч нэмэх шаардлагатай болно.

Шүүхийн зөвлөл бусад хүчин зүйлсийг, тухайлбал, шүүх хуралдааны өмнөх үйл ажиллагаанд зарцуулсан цагийг нэмэгдүүлэх, шүүх хуралдааныг уртасгах, эсвэл шүүгчийн нэг жилийн хугацааг богиносгож, хэрэг хянан шийдвэрлэхэд шаардлагатай шүүгчдэд үзүүлэх нөлөөллийг тодорхойлох боломжтой. Удирдах хороо нь энэ бүх мэдээллийг өмнө нь тавьснаар шүүгчийг нэмэхгүйгээр аль шийдэл нь хэрэгжих боломжтой вэ, эсвэл ажлын ачаалалд хамгийн их нөлөө үзүүлэхийн тулд шинэ шүүгчийг хэрхэн томилох нь дээр вэ гэдгийг илүү сайн шийдэж чадна.

АЛХАМ 11: ШААРДЛАГАТАЙ ШҮҮГЧИЙГ ХАРЬЯАЛЛЫН ДАГУУ ШҮҮГЧИЙН БОДИТ ТООТОЙ ХАРЬЦУУЛАХ

Энэ нь аль харьяалалд шүүгч, шүүгчийн туслахууд харьцангуй их хэрэгцээтэй байгааг харуулах болно.

Хэргийн жинг тохируулах 2-р хэсэг

Тохиолдлын хувь хэмжээ	Цагийн судалгаа	эхний	2 дахь
		Тохируулга	Тохируулга
Сонсголын өмнөх үйл ажиллагаа	100%	100%	100%
Гол сонсгол	63%	65%	65%
Сонсголын дараах тойм	70%	100%	100%
Хугацаа минутаар			
Сонсголын өмнөх үйл ажиллагаа	68 мин	68 мин	68 мин
Гол сонсгол	87 мин	87 мин	87 мин
Сонсголын дараах тойм	69 мин	69 мин	180 мин
Жилд нэг шүүгчид	171 мин	194 мин	305 мин
хуваарилах хэргийн тоо	452 хэрэг	399 хэрэг	254 хэрэг

АЛХАМ 12: УДИРДАХ ХОРООНООС ЭЦСИЙН ЗӨВЛӨМЖИЙГ ХЯНАЖ, ШИНЭЧЛЭЛТҮҮДИЙГ ӨГӨХ

Статистикийн загварууд бүх болзошгүй нөхцөл байдлыг урьдчилан харж чадахгүй. Ингэх нь хүсээгүй ч байж болох юм, учир нь шүүгчийн тогтоосон шалгуур нь бодит ертөнцтэй адил төвөгтэй байх ёстой. Олон тооны өгөгдлийн элементүүдийг шаарддаг нөөцийн хэрэгцээний загварууд нь мэдээллийн үнэн зөв байдлыг хангахтай холбоотой асуудлуудыг эс тооцвол нэмэлт нарийвчлалаар зөвтгөгдсөнөөс илүү өртөгтэй байдаг.

БИЕ ДААСАН ХЭТИЙН ТӨЛӨВ ЗАЙЛШГҮЙ ШААРДЛАГАТАЙ

Шүүгч хэрэгтэй мэт харагдаж байгаа шүүх үйл ажиллагааны өөрчлөлтөөр энэ хэрэгцээг бууруулж чадах эсэх нь сайн санаа хэвээр байна. Тоон өгөгдөл нь туршлагаар тогтсон байх ёстой. Аливаа харьяалал нь одоогийн үйл ажиллагааны журмын үнэлгээг авах хүсэлт гаргах боломжтой байх ёстой бөгөөд шинэ албан тушаал нэмэх тухай нэхэмжлэл гаргах чадвартай байх ёстой. Уг процедур нь орон нутгийн санал бодлыг системтэйгээр авах аргыг агуулсан байх ёстой. Мэргэшсэн хүмүүсээс бүрдсэн багийг сонгон тухайн газар тус бүрээр зочилж, одоогийн нөөцийг илүү үр ашигтайгаар ашиглах, шинэ журам, дадлага нь нөөцийн эрэлтийг бууруулахад хүргэх эсэхийг тодорхойлох ёстой. Газарт зочлох эдгээр багууд нь (а) сайн удирдлага, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны үр ашигтай байдлаараа нэр хүндтэй, (б) хараат байдлын шүүхийн шилдэг туршлагыг сайтар ойлгодог орон нутгийн болон үндэсний харьяаллын шүүгч, шүүхийн захиргааны ажилтан, шүүхийн нарийн бичгийн дарга нараас бүрдэх ёстой. Багийн гишүүдийг ашиг сонирхлын зөрчил гаргахгүйн тулд тойрог, дүүрэгтэй шууд зэргэлдээх тойрог эсвэл дүүргээс сонгох ёсгүй. Газар дээр нь очиж үзэх нь зөвхөн удирдамжийг эсэргүүцэж буй хүмүүст төдийгүй багийн гишүүдэд ашигтай бөгөөд тэд өөр журмын дагуу ажиллах болно. Энэхүү айлчлал нь багийн гишүүдийн дотоод шүүх дэх өөрчлөлтийг өдөөж болно.

Шүүгчийн орон тоо, шүүгчийн туслахуудыг шинээр авахыг хүсэж буй шүүхүүд шинэ шүүгчийн орон тооны хэрэгцээг багасгах, зайлсхийх зорилгоор захиргааны болон журмын өөрчлөлтүүдийг хэрэгжүүлж байгаа хэдий ч өөрсдийн хэрэгцээ шаардлагаа харуулах боломжтой байх ёстой. Хяналт шалгалтаар шаардлага нь урт хугацааных уу, эсвэл мэдүүлгийн түр зуурын өсөлт эсвэл ер бусын хүндрэлтэй байдлаас үүдэлтэй эсэхийг тодорхойлж болно.

Шүүгч болон шүүхийн туслах ажилтнуудын хэрэгцээг үнэлэх тоон шалгуур нь орон нутгийн нөхцөл байдал, шилдэг туршлагыг сайтар харгалзан үзэхэд уян хатан биш болохоос гадна сорилт болгонд өөрчлөлт оруулах эсвэл татгалзах тохиолдолд чиглүүлэгч болж хувирдаг. Чанарын шалгуурыг судалсны үр дүнд байнга өөрчлөгддөг бол тоон шалгуурыг дахин шалгах шаардлагатай.

ДЕЛЬФИ АРГА

Энэ бүлэгт шүүхийн хэрэг хянан шийдвэрлэхэд шаардагдах хугацааг тооцох 12 үе шаттай аргыг танилцуулсан. Дельфи аргыг тухайн үйл явцын хоёр үе шаттайгаар ашиглаж болно: 1) хэргийг боловсруулахад шаардагдах хугацааг тооцоолох арга, 2) цаг хугацааны судалгаагаар олж авсан хэргийн жинг тохируулах арга.

ДЕЛЬФИ ГЭЖ ЮУ ВЭ?

Делфи бол шинжээчдийн багийн тооцоог гаргахад ашиглаж болох техник юм. Энэ нь бусад багийн гишүүдийн санал хүсэлтийн дагуу шинжээчид өөрсдийн тооцоог өөрчлөх боломжтой байдгаараа фокус бүлгээс ялгаатай. Фокус группээс ялгаатай нь дельфи үйл явц нь давтагддаг бөгөөд энэ нь зөвшилцлийг эрэлхийлэх явдал юм. Макдоналд ба Кирш нарын хэлснээр:

Товчхондоо, хэргийг жинлэх Делфи арга нь шинжээчдийн багийн гаргасан нэг тооцоогоор хэргийн жинг боловсруулах арга юм. Эхлээд шинжээчдээс харьяаллын дагуу янз бүрийн төрлийн хэргийг шийдвэрлэхэд шаардагдах хугацааг тооцоолохыг хүсдэг. Дараа нь тэдний хариултыг дундажлаж, энэ дунджийг хоёр дахь шатны асуулгад харуулна. Мэргэжилтнүүд эхний хариултаа дагаж мөрдөх эсвэл бүлгийн дундажтай ойртохын тулд тэдгээрийг өөрчлөх болно. Төрөл бүрийн хэрэг тус бүрийг устгахад зарцуулсан дундаж хугацааны талаар бүлгийн зөвшилцөлд хүрэх хүртэл энэ үйл явцыг давтаж болно.

ХЭРЭГ БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛ ЯВДЛУУД ЭСВЭЛ НИЙТ ХЭРГИЙН ЖИНГ ТООЦООЛОХЫН ТУЛД ДЕЛЬФИЙГ АШИГЛАХ

Дельфи процессыг хэрэг явдал бүрийг дуусгахад шаардагдах дундаж хугацааг тооцоолох эсвэл хэргийг бүхэлд нь дуусгахад шаардагдах хугацааг тооцоолоход ашиглаж болно.

ХЭРГИЙН ҮЙЛ ЯВДЛЫГ ТООЦООЛОХ

Хэргийн гол үйл явдлуудыг боловсруулахад шаардагдах хугацааг тооцоолох нь гол үйл явдлуудыг боловсруулахад шаардагдах хугацааг хэмжихтэй маш төстэй юм. Ялгаа нь шүүгчид асрамжийн газрын шүүх хурал гэх мэт үйл явдлыг дуусгахад шаардагдах бодит хугацааг хэмжихээс илүүтэйгээр асрамжийн газрын шүүх хуралдааныг явуулахад шаардагдах хугацааг тооцоолохыг шаарддаг. Заримдаа шүүгчдээс эцэг эх байх эрхийн шүүх хуралдааныг дуусгавар болгох гэх мэт хэргийг маргаантай эсвэл маргаангүй гэж үзэхийг хүсэж болох бөгөөд ингэснээр тэдний тооцоолол илүү нарийвчлалтай болно.

Дараа нь эдгээр тооцооллыг нэгтгэж, шүүх бүрэлдэхүүнд багтсан шүүгч бүр өөрийн анхны тооцоог бүлгийн тодорхойлсон хэрэг тус бүрийг боловсруулахад шаардагдах дундаж тооцооны хамт хүлээн авна. Дараа нь шүүгч бүр анхны

тооцоогоо засаж болох бөгөөд зөвшилцөлд хүрэх хүртэл шинэ дунджийг тооцдог. Хамааралтай тохиолдлуудыг жишээ болгон ашигласнаар баг дараах зүйлийг тодорхойлно:

1. Хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй байдлын хэрэгт холбогдсон сонсгол болон шүүх танхимд болсон гол үйл явдлууд
2. Үйл явдал бүрийг дуусгахад хэр их цаг зарцуулах эсэх

ХЭРГИЙН ЖИНГ ТООЦООЛОХ

Заримдаа олон тохиолдлуудыг даван туулахын оронд дельфи процессын удирдагчид хараат байдал, гэмт хэрэг, гэр бүл салалт гэх мэт тодорхой төрлийн хэргийг хянан шийдвэрлэхэд шаардагдах хугацааг шүүгчдээр тооцоолуулдаг.

Хэргийн жинг шууд тооцоолох нь тохиолдлын үйл явдлыг хэмжихээс бага нарийвчлалтай байж болох ч тодорхой тохиолдлын талаар мэдээлэл цуглуулах, ажлын жинг тооцоолох шаардлагагүй тул цаг хугацаа бага зарцуулдаг. Нөгөөтээгүүр, зөвхөн нэг тооцоо байдаг тул тохиолдлын жин заримдаа нийлбэрээр илүү нарийвчлалтай байдаг. 49 тусдаа хэргийг бага зэрэг хэтрүүлэх нь заримдаа том хэргийг хэтрүүлэн үнэлэхэд хүргэдэг. Хэдийгээр эдгээр хоёр үйл явцын талаар тодорхой дүгнэлт гаргах хангалттай мэдээлэл байхгүй ч Флорида мужид ашигласан дельфи процессын үр дүнд хараат байдлын дундаж тохиолдлыг 281 минут гэж тооцсон. Үүний эсрэгээр, хэд хэдэн хэргүүдэд үндэслэн Калифорнийн газарт ашигласан дельфи процесс нь хараат байдлын дундаж хэргэг 397 минут болохыг тогтоожээ.

Хэргийг тусдаа үйл явдал болгон хуваахаас бусад тохиолдолд тохиолдлын жинг бүхэлд нь тооцох Дельфи процессын үлдсэн хэсэг нь дээр дурдсантай ижил байна. Хэргийн жинг тооцоолж, дунджийг нь тооцож, шүүгч бүрд хамтран ажиллагсдынхаа өгсөн мэдээллийн дагуу анхны тооцоогоо засах хүсэлтийг буцаана. Эхний давталтын дараа зарим мужууд цар хүрээг (медиан ба хувь эсвэл дундаж болон стандарт хазайлт) тооцоолж, эдгээр мужийг асуулгын хоёр дахь давталтын удирдамж болгон ашигладаг. Хаалттай асуултууд байсан ч шүүгчид тогтоосон хязгаараас гадуур цагийг сонгож болно гэдгийг анхаарна уу. Зөвшилцөлд хүрэх хүртэл эсвэл хариултын хүрээг аль болох багасгах хүртэл үйл явц давтагдана.

ХЭРГИЙН ЖИНД ЧАНАРЫН ТОХИРУУЛГА ХИЙХЭД ДЕЛФИЙГ АШИГЛАХ

Хэргийн үйл явдал эсвэл төрлийг шийдвэрлэхэд шаардагдах хугацааг тооцоолохоос гадна, делфи процесс нь бүх талуудын саналыг сонсох, шилдэг туршлагыг дагахад хангалттай хугацаа өгөх тохиолдолд тухайн сонсголыг шийдвэрлэхэд шаардагдах хугацааг тооцоолоход ашигтай байдаг.

Шүүгчдээс одоогийн шүүх хуралдааны бодит цаг хугацаанаас үл хамааран шүүх хуралдааныг зөв явуулахад шаардагдах хугацааг зааж өгөхийг хүсэх нь шүүгчдэд өөрсдийн гүйцэтгэлийг хянаж, илүү цаг гарвал юу хийж болох талаар бодох боломжийг олгодог. Үнэн хэрэгтээ, шүүгчдийн дунд хэлэлцүүлэг өрнүүлэх нь ямар практик нь хамгийн сайн вэ гэдэг нь шүүгчид шударга шүүх хуралд ямар журам зайлшгүй шаардлагатай, аль нь сонголттой байх талаар зөвшилцөлд хүрч чаддаг нь өөрөө давуу тал юм. Энэхүү зөвшилцөл нь шударга ёсыг хангахад тусалдаг, учир нь шүүхийн таамаглалыг тодорхой болгосноор шүүгчид тууштай журам хэрэгжүүлэх магадлал өндөр байдаг. Бидний санал болгож буй энэхүү арга барилыг боловсронгуй болгох нь эхлээд шүүх хуралдаанд хэр их хугацаа шаардагдахыг тооцоолохын өмнө ямар арга хэмжээ авах ёстой талаар зөвшилцөх явдал юм. Энэхүү шинжилгээг эхлүүлэхийн тулд шүүхийн үйл явдалтай холбоотой алхмуудын жагсаалтыг эдгээрийн хослолоос гаргаж болно (а) муж улсын ямар хууль

тогтоомжид тодорхой заасан, (б) холбооны хуульд ямар нэгэн зүйл шаардсан бол тэр нь юу байх, ба (в) нөөцийн удирдамжид тусгагдсан зэрэг үндэсний хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн шилдэг туршлагын удирдамж. Жишээлбэл, холбооны хууль болон нөөцийн удирдамжийн дагуу асрамжийн газрын сонголд (мөн "урьдчилсан хамгаалалтын сонголт" гэж нэрлэдэг) хамаарах алхмуудыг доор харуулав.

- Маргаангүй шүүх хуралдааны шийдвэрийг талууд шүүхийн байрнаас гарахаас өмнө бэлтгэж тараах.
- Оролцсон хүмүүсийг танилцуулах.
- Талуудад сонсголын талаар тайлбарлах.
- Сонголд талуудад эрхийнхээ талаар зөвлөгөө өгөх.
- Хэргийн эцсийн хугацаа болон эцсийн хугацаанд амжаахгүй байх үр дагаврыг тайлбарлах.
- Үндэслэлтэй оролдлого хийх талаар хэргийн тусгай дүгнэлт гаргах.
- Хүүхдийг гэрээс нь холдуулах шаардлагатай эсэх талаар хэргийн тусгай дүгнэлт гаргах.

Дараах асуудлаар талуудаас асуулт асуух эсвэл нотлох баримт хүлээн авах:

- Байршуулахаас урьдчилан сэргийлэхтэй холбоотой үндэслэлтэй оролдлого хийх.
- Гэрээсээ холдуулах нь хүүхдийн ашиг сонирхолд нийцэх эсэх.
- Эцэг эх нь хүүхдээ гэртээ буцаан авчрахыг хүсэж байгаа эсэх.
- Алга болсон талуудын байршил, мэдэгдэл.
-
- Хүүхдийн үйлчилгээний өнөөгийн хэрэгцээ (сэтгэцийн, эрүүл мэндийн, боловсролын гэх мэт).
- Одоогийн байршлын зохистой эсэх.
- Хэрэв хүүхдийг гэрээс нь холдуулсан бол эцэг эхтэй нь уулзах.
- Хэрвээ хүүхдүүд тусдаа байвал ах эгч нартай уулзах.
- Хүүхдийг асран хамгаалагч эцэг эхээс хол байлгах хэрэгтэй эсэх.
- Хүүхдийг асран хамгаалагч бус эцэг эхээс хол байлгах хэрэгтэй эсэх.
- Хэрэв эцэг эхтэй нь байлгах нь бодитой үр дүнгүй бол хамаатан садных нь байршлыг тогтоон, эцэг эхээс нь өөр газарт байрлуулах тохиолдолд хүүхдийг хамаатан садных нь дэргэд байрлуулах нь зөв эсэхийг тодорхойлох.

Жишээлбэл, дээрх жагсаалтаас эхлээд, нэмээд муж улсын хуулийн нэмэлт шаардлагууд харгалзан, Делфи бүлгээс энэ нь асрамжийн газрын ердийн сонсголын үеэр гүйцэтгэх зохих арга хэмжээ мөн эсэхийг асууж болно. Хэрэв үгүй бол аль алхмуудыг нэмж хасах вэ? Энэ асуудлын хэлэлцүүлэг дуусаж, Делфигийн бүлэг хамгаалах байрны сонсголын үеэр ямар алхам хийх талаар зөвшилцөлд хүрсний дараа, хэрэв санал болгож буй алхам бүрийг гүйцэтгэсэн тохиолдолд асрамжийн газрын ердийн сонсголыг хийхэд хэр хугацаа шаардагдахыг бүлгээс тооцоолохыг хүснэ.

Дахин хэлэхэд, тусад нь хийсэн тооцоолол өндөр байх хандлагатай байдаг бөгөөд шүүгчид арга хэмжээ бүрд илүү их цаг хугацаа шаардагдахыг мэдээлэх

хандлагатай байна. Хэргийн үйл явдал тус бүртэй холбоотой бодит цагийг авах боломж бол энэ гүйцэтгэлийг бодитойгоор үндэслэж, шүүгчдэд ямар хэрэг явдалд илүү их цаг шаардагдахыг контекстээс нь харахад тусалдаг.

Нэг үйл явдалд бодит, хэмжсэн цаг хугацаа байх нь шүүгчдэд үйл явдал бүрд ямар чухал элементүүдийг оруулах ёстойг тодорхой шийдэж, тухайн арга хэмжээг явуулахад шаардагдах хугацааг тооцоолох боломжийг олгодог. Зорилтот тоо нь хэлэлцүүлгийг бодитой байлгахад тусалдаг. Өөрөөр хэлбэл, хэрэв тухайн үйл явдал хэдэн минут болж байгаа бол шүүгчид тухайн үйл явдалд нэг цаг зарцуулна гэж бодох нь бодитой бус байж болох юм. Гэсэн хэдий ч 45 минутыг бусад чухал бус үйл явдлуудаас зайлсхийж тухайн үйл явдалд зориулах нь бодитой бус байж болох юм.

Товчхондоо, дельфи процесс нь шүүгчдэд "яах вэ" гэсэн асуулт асуух боломжийг олгодог бөгөөд энэ нь нэмэлт эх үүсвэрээр юу хийж болох зэрэг олон практик шийдвэр гаргахад тусалдаг. Шүүгчид хяналтын шатны хуралдааныг 15 минутаас 30 минут болговол юу болох вэ? Хяналтын сонсголыг 180 хоног тутамд биш 90 хоног тутамд хийхээр төлөвлөж байгаа бол нөөцийн талаар ямар үр дүн гарах вэ? Шүүгчид шүүх танхимд бус олон нийтийн хэлэлцүүлгийг дахин гурван өдөр удирдан явуулбал ямар үр дүнд хүрэх вэ? Шүүхийн бүрэлдэхүүнд шүүгч гэхээсээ илүүтэй бараг шүүхийн ажилтан, тухайлбал, шүүгч, комиссарыг нэмбэл дүр зураг хэрхэн өөрчлөгдөх вэ? Эдгээр хувилбаруудыг авч үзэх нь шүүхийн хомсдолтой нөөцийн ашиглалтыг сайжруулах магадлалтай.

ДЕЛЬФИ АРГЫГ АШИГЛАХЫН ДАВУУ ТАЛ БА ХЯЗГААРЛАЛТ

Дельфи нь хэргийн жин болон хэргийн хугацааг тооцоолоход ашиглагддаг, учир нь энэ нь үйл явдал бүрийг дуусгахад шаардагдах хугацааг хэмжихээс хамаагүй бага зардалтай байдаг. Нэмж дурдахад, дельфи арга нь зөв туршлагыг дагаж өөрчилсөн үйл явдлууд хэр удаан үргэлжлэхийг тооцоолдог.

Дельфи нь ажиглалтыг санал бодлоор орлуулах арга бөгөөд ажлын ачааллыг үнэлэх үйл явцад оролцогчдыг оролцуулдгаараа давуу талтай. Хэргийн жинг бий болгоход шүүгчид оролцдог байх нь жинг хэрхэн гаргаж ирснийг шүүгчид мэддэг учраас илүү найдвартай байдлыг бий болгодог.

Тиймээс эцсийн хэргийн жинг хүлээн авах магадлал өндөр байна.

Тооцооллын найдвартай, үнэн зөв байдал нь үзэл бодол эзэмшигчийн гүнзгий, өргөн туршлагаар үргэлж хязгаарлагддаг. Шүүгчид янз бүрийн хэрэг явдал, хэргийн төрлийг хянан шийдвэрлэхэд шаардагдах цаг хугацааны талаар зөвшилцөлд хүрсэн ч гэсэн тооцоолол нь шударга ажиглагчдын бүртгэсэн хэрэг хянан шийдвэрлэх хугацаа, тэр байтугай шүүгчийн өөрсдийнх нь тэмдэглэсэн хугацаанаас эрс ялгаатай байж болно.

Давталтын процесс нь хэргийн жинг бүхэлд нь эсвэл хэргийн үйл явдлуудыг аль алиныг нь тооцоход ашиглагддаг, учир нь туршлагаас харахад олон шүүгчид хэрэг хянан шийдвэрлэхэд шаардагдах хугацааг хэтрүүлэн тооцох хандлагатай байдаг. Шүүгчид урт, илүү төвөгтэй хэргүүдийг санах хандлагатай байдаг тул энэ нь гэнэтийн зүйл биш юм. Маргаантай, ер бусын эсвэл сонирхолтой асуудлууд, сонсголын давтамж, үргэлжлэх хугацаа зэргээрээ бусдаас ялгардаг хэргүүд хамгийн дурсамжтай байдаг. Хэргүүд тооцооллын явцад "зангуу" болдог. Эдгээр бүх шинж чанарууд нь дундаж хэргээс илүү шүүгчийн цаг шаарддаг хэргүүдэд илүү нийтлэг байх нь ойлгомжтой. Нөгөөтээгүүр, шүүгчийн оролцоо маш бага шаарддаг, магадгүй зүгээр л хэрэгсэхгүй болгох тушаалд гарын үсэг зурсан хэрэг шүүхээр дамждаг тул шүүгчид эдгээр хэргүүдийг тооцоололдоо тусгахад хүндрэлтэй байдаг. Хэрэв шүүх шүүхийн ажилтнуудыг ашигладаг бол тэдгээрийг дельфи процесст оруулах ёстой.

Дельфи аргыг ашиглан тооцоолсон хугацааг сайжруулахын тулд янз бүрийн стратеги ашиглаж болно, үүнд:

- Шинжээчдийн дүгнэлтийг нэмэгдүүлэхийн тулд олон шүүгч, магадгүй бүх шүүгч эсвэл томоохон төлөөлөгчдийг оролцуулах.
- Үйл явцыг бодит байдалд нийцүүлэхийн тулд тодорхой хэргүүд эсвэл хэргийн төрлүүдийн цаг хугацааны хэмжүүртэй харьцуулсан тооцооллыг шалгах. Маш их санал зөрөлдөөнтэй байгаа үйл явдлын хувьд шүүгчид болон туслах ажилтнуудаас дараагийн хоёр сарын дотор хэлэлцэж буй бүх тухайн хэргийг дуусгахад шаардагдах хугацааг тэмдэглэхийг хүсэх. Жишээлбэл, шүүгчид бүх шүүх хуралдааныг дуусгахад шаардагдах хугацааг бүртгэх ёсгүй, харин зөвхөн эцэг эхийн эрхийн сонсголыг дуусгавар болгох гэх мэт тооцоолол хамгийн их ялгаатай байгаа сонгогдсон шүүх хуралдааныг бүртгэх ёстой.
- Гурвалжлах – дельфи судалгаанд нэмэлт мэдээлэл цуглуулах журам, мэдээллийн эх сурвалжийг ашиглах.

Шүүгчид сонсголын үргэлжлэх хугацааг (бодит байдалтай харьцуулбал) хэтрүүлэн үнэлдэг ч хүүхдийн халамжийн асуудлаарх ердийн сонсгол хэр удаан үргэлжлэх ёстойг авч үзэхийг хүсэхэд тэд ихэвчлэн дутуу үнэлдэг. Энэхүү дутуу үнэлэлт нь дараах хүчин зүйлээс шалтгаалан хүүхдийн сайн сайхны төлөө тохиолдолд үүсэж болно:

- Ачаалал ихтэй байх нь шүүгчид хүүхдийн халамжийн асуудлаар өргөжиж буй хууль эрх зүйн шаардлагыг бүрэн дагаж мөрдөх эсвэл хамгаалах байрны асрамжийн сонсголын талаар дээр дурдсан алхмууд гэх мэт зөв туршлагыг хэрэгжүүлэхэд бараг боломжгүй болгодог. Энэ бодит байдлын хариуд шүүгчид хуралдааныг тасалдуулж болно. Энэ бодит байдал нь шүүгчдээс шүүх хурал хэр удаан үргэлжлэхийг тооцоолохыг хүсэх үед өгсөн тооцоололд нөлөөлж болзошгүй.
- Хүүхдийн халамжийн тухай хууль, практик нь өнөөгийнхөөс арай нарийн төвөгтэй байсан тул шүүхийн ажилтнууд хүүхдийн халамжийн талаарх ихэнх төрлийн шүүх хуралдаанд оролцохдоо богино хугацаа зарцуулдаг болсон. Шүүгчид хуанли дээр заасан богино хугацаанд шүүх хурлаа явуулахын тулд хийх ёстой зүйлээ хийж сурсан байх ёстой.
- Бусад төрлийн маргааныг хянан шийдвэрлэх өмгөөлөгчид бусад төрлийн хэргийн хувьд илүү их цаг хугацаа шаарддаг бөгөөд зарим талаараа энэ дарамтын хариуд шүүгчид хүүхэд хамгааллын хэлэлцүүлгийг богиносгож болно.
- Шүүхийн маягт нь нарийвчилсан, хувь хүний дүгнэлтийг шаардаж болохгүй. Хүүхдийн халамжийн асуудлаар сайн туршлагыг (өөрөөр хэлбэл, нарийвчилсан, хувь хүний дүгнэлт) хэрэгжүүлэхэд хангалттай цаг байхгүй гэж үзсэн шүүгчид шүүхийн маягтыг богиносгож болно.

Паккардын шүүхийн гүйцэтгэл болон шүүхийн ажлын ачааллын үнэлгээний хэрэгсэлд дельфигийн ажлын жинг шуудангаар авах жишээ зааврыг багтаасан дельфи маягт, зааварчилгааг агуулсан болно.

ДҮГНЭЛТ

Гүйцэтгэл болон ажлын ачааллын хэмжүүрийг хамтад нь ашигласнаар хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандсан хэргийг хянан шийдвэрлэх явц сайжирч байгааг хэмжих суурь үзүүлэлтийг бий болгодог. Тэд одоогийн ажилтнуудын хүрсэн гүйцэтгэлийн түвшинг тодорхойлдог бөгөөд хамгийн чухал нь нэмэлт нөөцөөр юунд хүрч болохыг тодорхойлдог. Хүрэх боломжтой зүйлд зөвхөн боловсруулагдсан хэргийн тоог тоон үзүүлэлтээр сайжруулахаас гадна гүйцэтгэлийн чанарын хэмжүүрийг багтаасан болно.

Хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандсан хэргүүдийн тоо нь тэдгээрийг боловсруулахад шаардагдах ажлыг хангалттай тусгадаггүй. Эдгээр хэргүүд нь бусад төрлийн хэргүүдээс илүү олон нийтийн үйлчилгээ, шүүх болон хүүхдийн хамгааллын байгууллагуудын хамтын ажиллагаа, олон нийтийн оролцоог шаарддаг. Иймд шүүхийн хараат байдлаас шалтгаалсан хэргийн гүйцэтгэлийг шалгахдаа шүүгчийн хэрэгтэй холбоотой үйл ажиллагаанд зарцуулах хугацаа, удирдлага, хамтын ажиллагаанд зарцуулсан цагийг хоёуланг нь тусгах нь чухал. Жишээлбэл, орон нутгийн хуульчдын холбоо, сургуулиудад үг хэлэх; бусад шүүгч, шүүхийн ажилтнуудтай хийх уулзалт, шүүх хуралдаантай холбоотой хороо, бүлгийн хуралдаанд оролцох; системийг сайжруулах, олон нийтэд хүргэх уулзалтад оролцох; мөн шүүхийн сургалтын хөтөлбөрт хамрагдах. Хараат байдлын шүүхийн шүүгчийн ажлын ачаалалд шүүхэд мэдээлэл, нөөцөөр хангадаг хүмүүс, аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагаа ихээхэн нөлөөлдөг. Нийгмийн ажилтан, өмгөөлөгчдийн цаг хугацаа, нөөц хомсдол нь шүүх хуралдааны танхимд саатах, улмаар хараат байдлын шүүхийн хэргийг цаг тухайд нь шийдвэрлэхэд нөлөөлдөг.

Ачааллыг хэмжих нь шүүхүүд ажлын ачаалал, гүйцэтгэлийн хоорондын уялдаа холбоог судалж, шүүгчид цаг алдалгүй, бодитой шийдвэр гаргахад шаардагдах нөөцийг тодорхойлох боломжийг олгоно. Объектив арга хэмжээнүүд нь шүүхийг хууль тогтоогчид болон бусад санхүүжүүлэгч байгууллагуудад урвуулан ашиглах, хайхрамжгүй хандсан хэргийг хянан шийдвэрлэхэд шаардлагатай нөөцөөр хангах, нөөцийн хомсдол нь гүйцэтгэлийн тодорхой салбарт хэрхэн нөлөөлж байгааг харуулах боломжийг олгодог. Зөвхөн эх үүсвэр нь хүүхэд, гэр бүлд үр дүнгийн хувьд шүүхийн сайн гүйцэтгэлийг баталгаажуулахгүй, гэхдээ боловсон хүчний дутагдал нь гүйцэтгэлд саад учруулах нь дамжиггүй.

Энэ бүлэгт тодорхойлсон ажлын ачааллыг үнэлэх үйл явц нь боломжийн ажлын ачааллыг бий болгох бодит үйл явцыг харуулж байна. Цагийн судалгаанд чанарын тохируулга нэмснээр урвуулан ашигласан, хайхрамжгүй хандсан хэргүүдийг хянан шийдвэрлэхэд зарцуулж буй цаг хугацаа, мөн эх үүсвэр нь асуудалгүй байсан бол шүүгчид тухайн хэрэгт холбогдсон асуудал бүрийг бүрэн шийдвэрлэж чадвал хэр их хугацаа шаардагдахыг хэмжих боломжийг олгодог. Чанарын тохируулгатай цаг хугацааны судалгааг ашиглах холимог үйл явц нь шүүгчид болон шүүхийн туслах ажилтнууд олноор байвал ямар сайжруулалт хийх боломжтой вэ гэсэн асуултад хариулах боломжийг бидэнд олгодог.

Ашигтай байхын тулд хэргийн жинг орон нутгийн мэргэжилтнүүдээс бүрдсэн удирдах хороо хянаж, ажлын ачааллыг үнэн зөв илэрхийлэхийн тулд үе үе тохируулж, шинэчилж байх шаардлагатай. Хэрэв жин нь хуучирсан бол түүний найдвартай байдал алдагддаг. Үр ашгийг нэмэгдүүлэх, хууль тогтоомжийн өөрчлөлт эсвэл хэргийн менежментийн санаачилгатай холбоотойгоор хэрэг хянан шийдвэрлэх үйл явдлын цаг хугацааны өөрчлөлтийг тусгахад энэхүү үе үе

шинэчлэлт шаардлагатай. Ажлын ачааллын үнэлгээг шинэчлэхэд зардлын гол бүрэлдэхүүн хэсэг нь үйл явдлын цаг, давтамжийн мэдээллийг цуглуулах явдал юм. Энэ зардлыг бууруулах нэг арга бол хэргийн нийт жинд хүчтэй нөлөө үзүүлдэг тохиолдлуудын түүврийг хянах явдал юм (их хугацаа зарцуулдаг эсвэл өндөр давтамжтай тохиолддог үйл явдал).

Эдгээр түүвэр нь хэргийн жинг үнэн зөв тогтооход хангалттай том байх албагүй, харин шүүхийн албан тушаалтнуудад үйл явдлын үед гарч болзошгүй өөрчлөлтүүдийн талаар сэрэмжлүүлэх үүднээс холбоос болж өгөх ёстой. Хэрэв "өндөр нөлөөлөлтэй" хэргийн тодорхой цаг хугацаа өөрчлөгдөж байгаа бол даалгаврын жинг тохируулах шаардлагатай эсэхийг тодорхойлохын тулд эргэлзээтэй үйл явдлын статистик хүчинтэй түүвэр авах нь зүйтэй. Нэг үйл явдал бүрд шүүгчийн цаг хугацааны мэдээллийг цуглуулахын тулд автоматжуулсан системийг өөрчлөх боломжтой эсвэл тусгай хэрэглүүр нь тодорхой тохиолдлын хувьд өнгөрсөн хугацааг тооцоолох боломжийг олгодог бол мэдээлэл цуглуулах нь илүү хялбар байх болно.

Дүгнэж хэлэхэд, шүүхийн харьяаллын эргэлдэх түүврээс хэргийн төрлүүд болон хэргийн үйл явдлуудыг үе үе түүвэрлэн авч, дараа нь ихээхэн өөрчлөгдсөн тодорхой хэргийн төрлүүдийн хүрээнд зөвхөн тухайн тохиолдлын хугацааг шинэчлэхийг зөвлөж байна. Өөрөөр хэлбэл, бүх төрлийн хэргийн бүх тохиолдлыг тасралтгүй хянах шаардлагагүй. Зөвхөн хамгийн чухал хэрэг болон холбогдох хэргийн жинг хянадаг найдвартай хяналтын процессыг бий болговол цаг хугацаа, мөнгөө хэмнэх боломжтой.

БҮЛЭГ 4

Төлөвлөлтийн үйл явц - танай шүүх үүнийг хэрхэн хэрэгжүүлэх вэ ТАНИЛЦУУЛГА

Танай шүүх шүүхийн гүйцэтгэлийн хэмжилт, шүүхийн ажлын ачааллын үнэлгээг хэрхэн хийх вэ? Одоогийн гүйцэтгэлийн судалгаа болон шүүхийн ажлын ачааллын үнэлгээг хийхдээ шүүх ямар элементүүд, үе шат, журам хэрэгжүүлэх ёстой вэ? Энэ нь төслийн үр дүнтэй төлөвлөлтөөс эхэлж, төслийг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх замаар үргэлжилж, төслийг үр дүнтэй дуусгаж, дараагийн алхмын стратеги боловсруулснаар төгсдөг.

Товчхондоо, төслийн үр дүнтэй төлөвлөлт нь судалгааны зорилго, түүний гол чиглэл, төслийн ерөнхий хамрах хүрээг тодорхойлох явдал юм. Энэ нь хүчин чармайлт гаргах, судалгааны үр дүнг ашиглаж туштай ажиллах - судалгааны зорилго, мөн чанарын талаар зөвшилцөлд хүрэх явдал юм. Үүнд төсөл эсвэл удирдах хороог томилох, үнэлгээний журмыг боловсруулж хэрэгжүүлэх зэрэг орно. Төслийн тодорхой болон ерөнхий хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний хэрэгцээг урьдчилан харах нь төслийн төлөвлөлтийн нэг хэсэг байх ёстой.

Төлөвлөлт нь шүүхийн гүйцэтгэлийн хэмжилт, шүүхийн ажлын ачааллыг үнэлэх үйл явцын үндсэн шинжилгээг багтааж болно - шүүх ийм хэмжээний судалгаа хийхээс өмнө гарч болзошгүй асуудлуудыг урьдчилан таамаглаж, шаардлагатай бол төслийн ерөнхий төлөвлөгөөг өөрчлөхийг хүсэж болно.

Аливаа төсөл гурван үе шаттай: (1) төлөвлөлт; (2) хэрэгжилт; ба (3) дүгнэлт.

Мөн эдгээр үе шатуудад зайлшгүй шаардлагатай элементүүд байдаг:

- Төлөвлөлтөд төслийн өмнөх эхлэл, төслийн зураг төсөл, төслийн удирдлага орно
- Хэрэгжилтэд бодит мэдээлэл цуглуулах, хяналт тавих, дүн шинжилгээ хийх

зэрэг орно

- Дүгнэлт нь тайлан гаргах, түгээх, дараагийн алхмуудыг багтаана

1-Р ҮЕ ШАТ: ТӨЛӨВЛӨЛТ

ТӨСЛИЙН ӨМНӨХ ЭХЛЭЛ

Үр дүнтэй төслийн ерөнхий төлөвлөгөөний эхний бүрэлдэхүүн хэсэг нь судалгааны чиглэл, хамрах хүрээг тодорхойлох явдал юм. Паккардын гарын авлага, хэрэглүүр нь үнэлгээний хоёр үндсэн талбарт төвлөрдөг: (1) хүүхдийн хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандсан хэргийг шийдвэрлэхдээ шүүхийн гүйцэтгэлийг таван үндсэн хэмжүүрээр хэмжих, (2) уг гүйцэтгэлийн нэг хэсэг болох шүүхийн ажлын ачааллыг үнэлэх. Янз бүрийн шүүхүүд өөр өөр хэрэгцээ, анхаарлын төвлөрөлтэй байх болно - бид гүйцэтгэлийн үндсэн хэмжүүрүүд болон шүүхийн ажлын ачааллын үнэлгээний шалгуурыг шүүхийн судалгааны үндсэн элемент болгон ашиглахыг зөвлөж байна - дараа нь таны харьяалалд онцгой ач холбогдолтой байж болох тодорхой чиглэлүүдийг нэмж оруулахыг зөвлөж байна. Энэ нь судалгаанд шаардлагатай бүтцийг бий болгоод зогсохгүй цаашдын сайжруулалтыг төлөвлөхөд таны харьяалалд хамаарах хэрэгтэй мэдээллээр хангахад тусална.

Стратегийн төлөвлөлтөд үр дүнг ашиглах зэрэг судалгааны бүх үе шатанд тууштай ажиллах нь төслийн өмнөх төлөвлөлтийн чухал хэсэг юм. Судалгааны явцад хэн ямар ажлыг хийх, төлөвлөлтийн эхэн үед төслийн бүх хяналтыг хэн хариуцах вэ гэдгийг тодорхойлох нь судалгааны амжилтыг "худалдан авах" болон хамтын хариуцлагыг нэмэгдүүлэх болно. Судалгааны бүх үе шатанд тууштай ажиллахын нэг хэсэг нь судалгааны үйл явц, үр дүнгийн бүлгийн эзэмшлийг хөгжүүлэх, баталгаажуулахаас ихээхэн хамаардаг. Энэ нь удирдлагаас эхлээд төслийн зохицуулагч, мэдээлэл цуглуулагч, судалгааны тайлангийн хэрэглэгч хүртэлх бүх гол ажилтнууд шүүх яагаад судалгаа хийж байгаа болон үр дүнгээс юунд хүрнэ гэж найдаж байгаага ойлгож, хөрөнгө оруулалт хийхийг шаарддаг.

Шүүхийн гүйцэтгэл, шүүхийн ажлын ачааллыг үнэлэх төслийн эхэнд бүх гол оролцогчид төслийг төлөвлөхөд оролцож, түүний хувьсал, үр дүн, хэрэглэгдэх явцад оролцож байгаа эсэхийг шалгаарай.

Оролцогч талуудыг "бөөндөх" элементүүдэд дараах зүйлс орно.

- Энэхүү гарын авлагын өмнөх бүлгүүдэд дурдсан шүүхийн гүйцэтгэл, ажлын ачааллыг үнэлэх арга барилын тоймыг өгөх замаар гол оролцогч талуудыг бие биедээ болон төслийн талаар танилцуулах;
- Судалгааны үндэслэл, судалгааны үр дүнг ашиглах боломжуудыг тодруулах;
- Төсөлд оролцогчдын үүрэг, холбогдох даалгавруудыг тодорхойлох замаар төслийн зөвлөх буюу удирдах хороог тодорхойлж, байгуулах; болон
- Төслийг хэрэгжүүлэхэд тулгарч буй бэрхшээл, тэдгээрийг даван туулах шийдлүүдийн жагсаалтыг гаргах.

ТӨСЛИЙН ДИЗАЙН, УДИРДЛАГА

Төслийн загвар нь төслийн ерөнхий удирдлагатай салшгүй холбоотой бөгөөд уг төслийн эхлэл байх ёстой – төслийн төлөвлөгөөний ерөнхий үр нөлөөнд эдгээр бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн ач холбогдлыг онцлон тэмдэглэхийн аргагүй. Төслийн эхэнд танай шүүхийн судалгааг тодорхой төлөвлөөгүй, төслийг үр дүнтэй хэрэгжүүлэхгүй бол эцсийн хугацаа алдаж, мэдээлэл алдагдаж, үр дүн нь эргэлзээтэй байх болно.

Төслийн эхэнд мэдээлэл цуглуулж эхлэхээс өмнө зурагчлах шаардлагатай төслийн дизайн, удирдлагын гол элементүүдийн зарим нь:

- Цуглуулах шаардлагатай мэдээллийн төрлүүд, эдгээр мэдээллийн хамгийн сайн эх сурвалж, мэдээлэл цуглуулах, дүн шинжилгээ хийх шилдэг аргуудыг тодорхойлох.
- Энэхүү гарын авлагын өмнөх хэсгүүдэд дурдсан гүйцэтгэлийн үндсэн хэмжүүрүүд болон эдгээр арга хэмжээний үр дүнг тайлагнахад шаардлагатай мэдээллийн элементүүдийг авч үзье. Өөрийн харьяалалд хэмжихэд чухал ач холбогдолтой аливаа үр дүнг хэлэлцэж, мэдээллийг боловсруулах. Эдгээр зүйлийн боломжит мэдээллийн эх сурвалжуудын жагсаалтыг гаргаж, мэдээлэл цуглуулах аргуудыг ярилцах.
- Таны мэдээллийн эх сурвалжийн хүртээмж, гүйцэтгэлийн гол буюу үндсэн хэмжүүрүүдийн хүртээмжийг тодорхойлох (түүнчлэн танай шүүхээс анхаарахаар сонгосон нэмэлт арга хэмжээнүүд).
- Мэдээллийн эх сурвалжийн жагсаалтыг хянаж, шүүхийн гүйцэтгэлийн шаардлагатай арга хэмжээний талаар мэдээлэл өгөх эсэхийг тодорхойлох. Хэрэв тийм биш бол арга хэмжээг авах өөр ямар төлөвлөгөө байдаг вэ (жишээлбэл, хэргийн материалыг хянах, ярилцлага хийх?) Мөн эдгээр өөр аргуудтай холбоотой ямар сул талууд байж болох вэ (жишээлбэл, илүү их цаг хугацаа шаардсан, алдаа гаргах зай ихтэй, илүү чанартай байх?). Мэдээлэлд хандах, хуваалцахтай холбоотой асуудал, мэдээллийн эх сурвалжтай холбоотой аливаа асуудлыг шийдвэрлэх төлөвлөгөө боловсруулах.
- Мэдээлэл цуглуулах, дүн шинжилгээ хийхэд ямар нөөц боломж байгааг тодорхойлох (жишээ нь, боловсон хүчин, цаг хугацаа).
- Жишээ нь, хэргийн материалтай танилцах, ярилцлага хийх, дельфи групп хийх зохих ур чадвартай ажилтнууд байгаа юу? Төсөлд дүн шинжилгээ хийх чадвартай ажилтнууд байгаа юу?
- Төслийн хяналт-шинжилгээ, хяналтын чиг үүргийг тодорхой болгох – мэдээлэл цуглуулагчдыг сургаж, тууштай, тасралтгүй байдлыг хангахын тулд мэдээлэл цуглуулах, дүн шинжилгээ хийх, тайлан бичихэд хэн хяналт тавих вэ?
- Төслийн эцсийн хяналт тавих, хариуцлага хүлээх хүн хэн байх вэ? Төсөлд өдөр тутмын хяналт тавих чиг үүрэгтэй хүн хэн байх вэ?
- Судалгааны түүврийг тодорхойлох.
- Жишээлбэл, таны ярилцлагын субъект эсвэл асуулга хүлээн авагч хэн байх вэ? Та шүүхийн удирдлагын мэдээллийн системд хийсэн дүн шинжилгээ эсвэл хэргийн материалтай танилцахдаа ямар хэргүүдийг багтаах вэ? Таны "дельфид оролцогчид" хэн байх вэ? (Түүвэр сонгох талаар зааварчилгаа авахын тулд Паккардын шүүхийн гүйцэтгэл болон шүүхийн ажлын ачааллыг үнэлэх хэрэгслийн багцыг үзнэ үү.)
- Үр дүнгийн боломжит хэрэглэгчид хэн байх, тэдэнтэй харилцах хамгийн сайн аргуудыг тодорхойлох.
- Жишээ нь, судалгааны үр дүнг сонсогчдод эсвэл хэрэглэгчдээс хамааран тайлан нь товч танилцуулгаас илүү ашигтай байх болов уу? Эсвэл харилцааны хоёр арга нь хамгийн сайн байх болов уу? Эцсийн тайланг илгээхээс өмнө завсрын болон үе үе явцын тайланг үзэгчидтэйгээ хуваалцах

нь тустай юу? Төгсгөлийн тайлангийн төслийг олон нийтэд түгээхийн тулд тайланг эцэслэн гаргахын өмнө хянан хэлэлцэж, санал хүсэлтээ өгөх нь ашигтай байх болов уу?

2-Р ҮЕ ШАТ: ХЭРЭГЖИЛТ

МЭДЭЭЛЭЛ ЦУГЛУУЛАХ, ХЯНАЛТ ТАВИХ, ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙХ

Төслийн хоёр дахь үе шат нь үндсэндээ мэдээлэл цуглуулах, хяналт тавих, дүн шинжилгээ хийхээс бүрдэнэ. Энэ үе шатанд хамгийн их "гардан ажиллах" үйл ажиллагаа явагдахаас гадна судалгаанд оролцогчидтой хамгийн их харьцдаг (жишээлбэл, шүүгч, шүүхийн ажилтнууд болон судалгаанд оролцсон бусад оролцогч талууд). Мэдээлэл цуглуулах, хяналт тавих, дүн шинжилгээ хийх нь үйл явцын туршид оролцогч талуудын цаг хугацааны онцгой шаардлагыг тууштай, зохицуулалттай, ухамсартай байх ёстой.

Энэ үе шатны гол бүрэлдэхүүн хэсгүүд нь:

- Мэдээлэл цуглуулах ажлыг гүйцэтгэх хүмүүсийг сургаж, хяналт тавих.
- Үүнд нэг буюу хэд хэдэн хүнийг өгөгдөл цуглуулах нарийвчлал болон мэдээлэл оруулах нарийвчлалыг үе үе шалгаж байх үүрэг даалгаврыг багтаана.
- Төслийн хэрэгжилт, үйл ажиллагаанд хяналт тавих.
- Төслийн үйл ажиллагаанд байнга хяналт тавьж байвал аливаа бэрхшээлийг тэмдэглэж, хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөнд засвар оруулах боломжтой. Үүнээс гадна мэдээлэл цуглуулах журам, хэрэглүүртэй холбоотой аливаа бэрхшээлийг тэмдэглэж, залруулга хийж болно.
- Шүүхийн үндсэн гүйцэтгэл болон шүүхийн ажлын ачааллын мэдээллийг цуглуулах (энэ гарын авлагын өмнөх хэсгийг үзнэ үү).
- Үүнд хүүхдийн халамжийн байгууллага гэх мэт бусад системтэй харилцах, зохицуулалт хийх шаардлагатай байж болно.
- Шүүхийн гүйцэтгэл, шүүхийн ажлын ачааллын нэмэлт мэдээлэл цуглуулах (хэрэв байгаа бол).
- Өмнө дурдсанчлан, шүүхүүд өөрийн харьяаллын дагуу тулгамдаж буй асуудлыг шийдвэрлэхийн тулд гүйцэтгэлийн үндсэн жагсаалтад арга хэмжээ нэмж болно. Гэсэн хэдий ч, бид энэхүү гарын авлагад өгөгдсөн хэрэглүүрийн аливаа засварыг нэмэлт өгөгдлийн элементүүд авахаар төлөвлөж байсан мэдээллээ олж авахын тулд урьдчилан туршиж үзэхийг зөвлөж байна. (Асуулт боловсруулах болон шалгалтын өмнөх журмын талаар зааварчилгаа авахын тулд Паккардын шүүхийн гүйцэтгэл, шүүхийн ажлын ачааллыг үнэлэх хэрэгслийн багцыг үзнэ үү.)
- Шинжилгээнд зориулж бүх өгөгдлийг нэгтгэх.
- Үүнд ярилцлага, асуулга, фокус групп, дельфигийн хариултыг хуулбарлах; кодчиллын үнэн зөвийг баталгаажуулахын тулд энэ мэдээллийг шалгах-кодлох; хэргийн материалтай танилцсан мэдээллээс статистик дүн шинжилгээ хийх зорилгоор хүснэгтийн программд оруулах; энэ мэдээллийн өгөгдөл оруулах үнэн зөв эсэхийг шалгах-кодлох; Боломжтой бол удирдлагын мэдээллийн системийг татаж авах.
- Бүх өгөгдөлд дүн шинжилгээ хийх, нэгтгэх, тайлбарлах. Тоон судалгааны хувьд дундаж ба медиан зэрэг төв хандлагын үзүүлэлтүүд, стандарт хазайлт гэх мэт хувьсах байдлын үзүүлэлтүүдтэй мэдээллийг нэгтгэн дүгнэх нь

зүйтэй. Статистикийн ач холбогдлын туршилтыг мөн хийж, хамаарлын хэмжүүрүүдийг (жишээ нь, корреляци) тооцож болно. Сайн тайлан гаргахын тулд та статистикийн тест хийх шаардлагагүй. Гэсэн хэдий ч үүнийг хийснээр таны дүгнэлт илүү хүчтэй болно. Чанарын өгөгдөл нь нөхцөл байдал, түүх, үзэл бодол, өнөөгийн практикийн талаарх чухал мэдээллийн эх сурвалж болохоос гадна тоон үр дүнг тайлбарлах, тайлбар өгөхөд тусалдаг тул олж авсан чанарын өгөгдлийг сайтар шалгаж үзэх хэрэгтэй. (Өгөгдлийг хэрхэн шинжлэх талаар зааварчилгаа авахын тулд Паккардын шүүхийн гүйцэтгэл, шүүхийн ажлын ачааллыг үнэлэх хэрэгслийн багцыг үзнэ үү.)

3-Р ҮЕ ШАТ: ДУУСГАХ

ТАЙЛАНГ ГАРГАХ, ТҮГЭЭХ, ДАРААГИЙН АЛХМУУД

Таны зорилтот бүлэг, тэр дундаа олон нийт төслийн эцсийн шатыг бодитоор харах болно. Энэхүү тайлан эсвэл товч танилцуулгын агуулга нь дээрх төлөвлөлт, хэрэгжүүлэх үе шатанд таны хийсэн бүх ажлын чанар, тууштай байдлаас ихээхэн шалтгаална. Үнэн хэрэгтээ улс төр гэлтгүй, энэ эцсийн шат нь бүх үйл явцын хамгийн тааламжтай, сонирхолтой хэсэг байх ёстой - энэ нь системийн бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд үнэ цэнтэй мэдээллээр хангах боломж юм.

Тайлан эсвэл товч танилцуулгыг шүүхийн үйл явцын талаарх цаашдын тайлан, шинэчлэлийн үндэс болгон ашиглаж болно.

- Хууль тогтоох байгууллага, хуульчдын холбоо, өмгөөллийн бүлгүүд, шүүх эрх мэдэл (давж заалдах шатны шүүгчид гэх мэт), түүнчлэн шүүх, тогтолцооны хянагч гэх мэт гол бүлэгт чиглэсэн байхын тулд түгээх ажлыг урьдчилан сайтар бодож үзэх хэрэгтэй. Эцэст нь, төслийн "дүгнэлт" үе шат нь шүүхийн оновчтой гүйцэтгэлд хүрэхийн тулд анхаарах ёстой дараагийн алхмуудыг тодорхойлох үндэс суурь болж чадна.

Энэ сүүлийн шатны элементүүд нь:

- Судалгааны тайлан эсвэл товч танилцуулга гаргах - зорилтот бүлгээ үргэлж санаж байх.
- Тайлан нь төслийн бүх зорилгыг (зарим төслийн зорилго яагаад биелээгүйг оруулаад) тусгасан байх ёстой. Тайлангууд нь таны зорилтот үзэгчдэд чухал ач холбогдолтой хэсгүүдийг тусгасан байх ёстой. Илтгэлийг ойлгоход амар болгох үүднээс аль болох график дүрслэлийг оруулах ёстой. (Танилцуулах аргыг сонгох, эцсийн тайлангаа нэгтгэх талаар зааварчилгааг Паккардын шүүхийн гүйцэтгэл, шүүхийн ажлын ачааллыг үнэлэх хэрэгслийн багцаас үзнэ үү.)
- Тайланг эцэслэн түгээхээс өмнө зөвлөх эсвэл удирдах хороотой хуваалцаж, дүгнэлт гаргах, шаардлагатай бол өөрчлөлт оруулах.
- Энэ нь ололтыг тайлбарлах өөр эх сурвалжийг ашиглах сайхан боломж юм. Нэмж дурдахад энэ нь эцсийн тайлангийн "бөөндөх"-ийг бий болгоход тусалдаг.
 - Тайлан, мэдээлэл түгээх.
- Эцсийн тайлангийн харилцааны стратегийн талаар, тухайлбал тайлан нь албан ёсны эсвэл албан бус байх эсэх, амаар, бичгээр эсвэл хоёулынгийнх нь хэлбэрийг тодорхойлох шийдвэрийг урьдчилан гаргах ёстой. Өмнө дурдсанчлан, өгөгдлийг ойлгоход хялбар болгохын тулд илэрцүүдийн график дүрслэлийг аль болох ашиглах хэрэгтэй.
 - Судалгааны үр дүнд хүрсэн стратеги эсвэл үйл ажиллагааны төлөвлөгөө

боловсруулахын тулд бүлгийг цуглуулах.

- Судалгааны үр дүнг шүүхийг сайжруулах үйл ажиллагаанд чиглүүлэх, шүүхийн ажлын ачаалал, түүнчлэн тухайн шүүхэд хамаарах бусад асуудлуудыг шийдвэрлэхэд ашиглаж болно. Судалгааны үр дүн маргаантай эсвэл улс төрийн сэдвүүдийг шийдвэрлэхэд тустай байж болох бөгөөд ихэнхдээ "хатуу өгөгдөл" нь шинэчлэлийн хүчин чармайлтад саад болж байсан асуудал дээр хөдөлгөөнийг бий болгодог. (Стратегийн төлөвлөлтийн ажлын хуудасны Паккардын шүүхийн гүйцэтгэл, шүүхийн ажлын ачааллын үнэлгээний хэрэгслийг үзнэ үү.)
 - Төслийн үйл явц, үр дүнгийн чанарыг үнэлэх.
- Энэ үйл явц нь дээр дурдсан бүх элементүүдийг багтааж болох боловч үндсэндээ судалгаа хийхээр төлөвлөж байсан зүйлээ биелүүлсэн эсэхийг тодорхойлдог. Төслийн бүх зорилго биелсэн үү эсвэл зарим нь биелсэн үү? Төслийн зорилгод хүрэхэд ямар саад бэрхшээл тулгарч байсан, цаашид хэрхэн даван туулах вэ? Төслийн эцсийн тайлангийн хэрэглэгчид түүний ашиг тусыг хэрхэн үнэлдэг вэ? Төслийн эцсийн тайлан шүүхийн үйл ажиллагааг сайжруулахад хэр тустай вэ?

АВСАН СУРГАМЖ

Шүүхийн үйл ажиллагаа, шүүхийн ажлын ачааллыг үнэлэх ажлыг төлөвлөхөд маш их бэлтгэл, хамтын ажиллагаа шаардагддаг. Энэхүү гарын авлага, хэрэглүүрийг хэд хэдэн шүүхийн үйл ажиллагаа, шүүхийн ажлын ачааллыг үнэлж дүгнэсэн туршлагаас олж мэдсэн. Бидний олж мэдсэн сургамжууд ихэнх газруудад нийтлэг байсан.

ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН СУРГАМЖУУД	• Хороо хуралдуулах• Хамрах хүрээг тодорхойлох• Зорилгоо тодорхойлох
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ СУРГАМЖУУД	• Дасан зохицох хэрэгсэл• Ажилтны танилцуулга• Мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх• Үр дүнг тайлбарлах• Хуулийн агуулгыг судлах• Жишээ
ТӨГСӨЛТИЙН СУРГАМЖУУД	• Зорилгоо дахин илэрхийлэх• Үр дүнг тайлбарлах• Ирээдүйн төлөвлөлт

1-Р ҮЕ ШАТ: ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН СУРГАМЖУУД

ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН ХОРООГ ХУРАЛДУУЛЖ, ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН ХУРЛАА ЭХЛҮҮЛЭХ

Судалгаанд хамрагдсан хүмүүсийн хоорондын үр дүнтэй харилцаа холбоо нь амжилтад хүрэхэд маш чухал юм. Шүүхийн захиргааны ажилтнууд, шүүгчид, шүүхийн ажилтнууд хүүхдийн халамжийн агентлагийн ажилтнуудтай ярилцах шаардлагатай байж болох мэдээллийн технологийн ажилтнуудад өөрсдийн ашиг сонирхлыг үр дүнтэйгээр хүргэх хэрэгтэй. Ийм харилцаа холбоог хөнгөвчлөхийн тулд бүх үйл явцыг удирдан чиглүүлэх, хянах төлөвлөлтийн хороог зохион байгуулах шаардлагатай. Яагаад? Тодорхой хэмжээний хяналт тавихын тулд

холбогдох талуудын хэрэгцээ шаардлагыг хангаж, тэдний хүрэхийг хичээж буй бүх оролцогчдын хооронд тохиролцоонд хүрнэ. Хамгийн үр дүнтэй харилцаа үүсгэхийн тулд уулзалтын өмнө эсвэл хурлын үеэр "холбоо барих жагсаалт" гаргаж, тараана. Хорооны бүх гишүүдийн нэрс, хувь хүн бүрийн хариуцах чиглэл, хаяг/и-мэйл, утас, факсын дугаарыг оруулна.

- **Төлөвлөгөөний хорооныхоо бүрэлдэхүүнд дараах хүмүүсийг оруулах талаар бодоорой**
- **Шүүгч, шүүхийн ажилтнууд** – тэд хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандсан хэргийг шийдвэрлэхэд юу шаардлагатай талаар анхан шатны мэдлэгтэй байдаг. Тэд мөн бусад оролцогч талууд болон системүүдээс мэдээлэл авахад шаардлагатай манлайллыг хангаж чадна.
- **Шүүхийн захиргаа, удирдлагууд** - тэд хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа болон хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд нөлөөлж буй шүүхийн бусад чиг үүргийг системчилсэн байдлаар харах боломжийг олгодог албан тушаалыг эзэмшдэг. Эдгээр нь удирдлагын мэдээллийн систем болон бусад мэдээллийн эх сурвалжид нэвтрэх боломжийг хөнгөвчлөх боломжтой.
- **Шүүхийн захиргааны ажилтнууд** - тэд хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа болон шүүхийн ерөнхий үйл ажиллагаанд шууд хамааралтай шүүхийн захиргааны үйл явцын талаар шууд мэдлэгтэй байдаг.
- **Шүүхийн нарийн бичгийн дарга нар болон тэдгээрийн ажилтнууд** - тэд бичиг баримт бүрдүүлэх, хуанлийн үйл явцын талаар анхан шатны мэдлэгтэй, түүнчлэн хэргийн урсгал болон холбогдох захиргааны чиг үүргийн талаар мэдлэгтэй байдаг.
- **Шүүхийн мэдээллийн технологийн ажилтнууд** - тэд шүүхийн удирдлагын мэдээллийн системд юу багтдаг, түүний агуулга нь шүүх юуг үнэлэх гэж байгаатай хэрхэн холбогдож байгаа, мөн системээс тиймэрхүү мэдээллийг гаргаж авах мэдлэг, чадвартай байдаг. Тэд мөн уг "систем" нь судалгаанд шаардлагатай өгөгдөлд дүн шинжилгээ хийх чадвартай эсэх, бусад системээс (жишээлбэл, хүүхдийн халамжийн агентлагийн удирдлагын мэдээллийн систем) мэдээлэл хуваалцах хэрэгцээ байгаа эсэхийг үнэлэх боломжтой болно.
- **Агентлагийн төлөөлөгчид** - тэд шүүхийн үйл ажиллагаа, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд нөлөөлж болох шүүхээс гадуурх үйл явцын талаар мэдлэгтэй байдаг. Удирдлагын мэдээллийн системд мэдээлэл солилцох ажлыг хөнгөвчлөхийн тулд хүүхдийн халамжийн агентлагийн захиргааны түвшний оролцоо шаардлагатай байж болно.
- **Агентлагийн мэдээллийн технологийн ажилтнууд** - тэд хүүхдийн халамжийн агентлагийн мэдээллийн системийн талаар мэдлэгтэй, тэдгээр системүүд нь төсөлд ямар хувь нэмэр оруулах чадвартайг мэддэг.
- **Бодлогын шинжээч эсвэл судлаач** - судалгааны арга, мэдээллийн дүн шинжилгээ хийх журмын талаар хамгийн өргөн хүрээний мэдлэгтэй байдаг.
- **Оролцоог дэмжих.** Судалгаанд оролцогч бүх талуудыг татан оролцуулж, тэднийг бүрэн дүүрэн оролцохыг дэмжих. Судалгааны зорилго нь юу болохыг тайлбарлах. Бүгд "бүрэн ойлголттой" байх болно гэж битгий бодоорой. Судалгаа нь хүмүүсийн ажил, ажлын арга барилд нь заналхийлж магадгүй гэдгийг санаарай.
- **Оролцогч талуудаас шаардлагатай мэдээллийг жагсаах.** Оролцогч талууд судалгаа эхлэхээс өмнө хорооноос мэдээлэл авах шаардлагатай. Холбогдох тайлангуудыг (жишээ нь, жилийн, холбооны, орон нутгийн, явцын тайлан, цахим

мэдээллийн тайлан) бүх оролцогчид хянаж үзэх шаардлагатай; шүүхийн дүрэм, захиргааны дүрэм, төрийн дүрмийг хорооны гишүүд мэддэг байх шаардлагатай; ажлын ачаалал, шүүхийн гүйцэтгэлтэй холбоотой өмнөх холбогдох судалгаанууд нь хорооны гишүүдэд мэдээлэл өгөхөд тусална; шүүхийн жилийн төсөв нь санхүүжилт, санхүүгийн төлөвлөлтийн асуудалд зайлшгүй шаардлагатай; мөн хүнд хэрэг, буруу мэдээллийг хянан шалгах журмыг тодруулах шаардлагатай.

- **Санхүүжилтийн асуудлыг хянах.** Санхүүжилтийн асуудал болон шүүхийн нөөцөө дахин нэг шалгаарай. Таны төсөв таны зорилгыг дэмжиж чадах эсэхийг үргэлж шалгаарай. Хэрэв чадахгүй бол аль нэгийг нь өөрчлөх шаардлагатай.
- **Ажиглалт, ярилцлага, хэргийн материалын шүүмж, алдаатай шүүмжийг зохион байгуулах.** Үнэлгээнд яагаад тодорхой шүүх, шүүхийн ажилтнууд эсвэл харьяалал сонгогдсоныг хянаж, баримтжуул – газрын сонголт болон хэргийн түүврийг сонгох шалгуурыг баримтжуул. Шүүхийн багахан хэсгийг шаардлагагүйгээр дарамтлахгүйн тулд газрууд болон хэргийн үйл явдлуудыг ээлжлэн авч үзье. Шүүхийн буруу/цахим мэдээллийн систем, хавтаст хэргийн тойм, ярилцлага, шүүхийн ажиглалтаар дамжуулан өгч чадах мэдээллийн чанар зэргийг судалж, ямар төрлийн өгөгдөл ашиглахыг тодорхойлж, баримтжуулах. Ийм өгөгдлийн хүртээмж нь аль шүүхийг үнэлэх, мөн үнэлэх хэргийн түүврийн шинж чанарыг тодорхойлоход амин чухал юм.
- **Хурал, төлөвлөлтийн уулзалт төлөвлөх.** Төлөвлөлтийн уулзалт бүрийн төгсгөлд дараагийн уулзалтыг төлөвлө. Бусад хурлын болон дараагийн уулзалтуудын хөтөлбөрийг боловсруулахын тулд дараагийн хурлын дуудлагуудыг ашиглана. Шүүхийн судалгаа эхлэхээс өмнө, түүнийг хэрэгжүүлэх явцад болон дууссаны дараа хурлын дуудлага, уулзалтыг хоёуланг нь ашиглана уу - энэ нь газар дээрх ажилтнууд үнэлгээ хийх эсэхээс үл хамааран судалгаа явуулахад гаднаас зөвлөхүүдийг авчрах эсэх нь үнэн юм. Судалгаанд хамрагдах шүүхийн төлөөлөгчийг томилох нь судалгааны явцад асуултууд нь процедурыг илүү хялбар, хурдан болгодог. Гаднын зөвлөхүүдийг авчирсан тохиолдолд зөвлөх багийг шүүхийн оролцогч талуудтай нэг холбоо барихыг дэмжих хэрэгтэй. Үнэлгээний явцад бүх оролцогч талуудаас санал авахыг шаардах.
- **Уулзалт, хурлын дуудлагын “транскрипци” тэмдэглэл хөтлөх.** Энэ нь хорооны гишүүдэд буцаж очоод гол санаагаа гаргаж ирэх боломжийг олгодог төдийгүй хороонд зөвшилцөлд илүү хурдан хүрэх боломжийг олгож байгаагаараа чухал юм. Транскрипци бүр дор хаяж огноо, байршил, оролцогчид, хэлэлцсэн эсвэл хэлэлцсэн асуудлын жагсаалт, шийдэл, дараагийн алхмуудыг агуулсан байх ёстой. Өөр нэг хэрэгтэй хэрэгсэл бол судалгааны зорилгыг тодорхойлсон, оролцогч талуудын саналыг урьсан уулзалтад оролцогчдод зориулсан "туслах хуудас" юм. Төлөвлөгөөгөө ахиулахын хэрээр энэхүү " туслах хуудас "-ыг засварлахад бэлэн байгаарай. Сайн " туслах хуудас" нь хэлэлцүүлэг, оролцоог дэмжих болно - та зардал-үр ашгийн шинжилгээ, хүний нөөцийн нөлөөлөл, үйл ажиллагаа, судалгааны үйл явцтай холбоотой асуудлууд зэрэг асуудлуудыг оруулахыг хүсэж болно.

СУДАЛГААНЫХАА ХАМРАХ ХҮРЭЭГ ТОДОРХОЙЛОХ

Судалгааныхаа хамрах хүрээг тодорхойлох нь судалгаа хэр удаан үргэлжлэх, хэн хамрагдах, хувь хүн бүрийн мэргэжлийн чиглэл, ажил бүрийг хэн хариуцах, ажил бүрийг хэн хянах, судалгааны аль нэг хэсгийг явуулахын тулд гаднын хүмүүсийг авчрах хэрэгтэй эсэх зэрэг асуудлаар тохиролцоонд хүрэхийг хэлнэ. Үүнд гаднын хүмүүс ярилцлага хийх, шүүхийн ажиглалт хийх эсвэл хэргийн материалд хяналт тавих эсэх зэрэг орно. Хэрэв тийм бол та эдгээр хүмүүсийг хэрхэн сонгох, орон нутгийн үйл ажиллагаа, шүүхийн протокол, ярилцлага хийх, ажиглах, хэрэг хянан

шийдвэрлэх ажиллагааны онцлогийн талаар хэн “сургаж”, эсвэл товч мэдээлэл өгөх вэ? Үйл явц болон тоглогчдыг тоймлох нь таны төслийн цар хүрээний бодит тооцоог сургаж эхэлнэ.

ГАРЦ

Төлөвлөгөөний хороо нь шүүхийг сайн мэддэг, олон янзын үзэл бодлыг ойлгож өлөөлдөг хүмүүстэй байх ёстой (жишээлбэл, оролцогч талуудын өөр өөр бүлгүүд). Хорооны гишүүд шүүхийн давуу болон сул талуудын талаар ойлголттой байх ёстой.

Судалгааны хамрах хүрээ, зорилгын талаар оролцогч талуудаас санал авахад хэдэн арга байдаг. Нэгдүгээрт, энэхүү гарын авлагын өмнөх бүлгүүдэд дурдсан шүүхийн гүйцэтгэлийн үндсэн хэмжүүрүүд болон шүүхийн ажлын ачааллыг үнэлэх үйл явцыг тойм болгон ашиглан хороо нь судалгааны хамрах хүрээ, зорилгыг зохион байгуулж, тодорхой харьяаллын талаарх мэдээллийг олж авахын тулд анхаарал хандуулах чиглэлүүдийг нэмж болно. Бусад системийн оролцогч талуудаас асууж буй асуудлын талаар юу гэж үзэж байгаагаа харуулах эсвэл хорооноос гаргасан жагсаалтын дагуу шүүхэд тулгарч буй асуудлуудыг эрэмбэлэхийг хүссэн албан бус судалгааг боловсруулж болно. Хорооны гишүүд зохих хүмүүстэй албан бус утсаар ярих боломжтой. Эцэст нь, фокус бүлгүүд болон зохих хүмүүстэй уулзалт хийх нь судалгааны хамрах хүрээ, зорилгын талаар санал цуглуулах өөр нэг арга юм.

СУДАЛГААНЫ ЗОРИЛГОО ТОДОРХОЙЛОХ

Судалгааны үндсэн зорилго нь танай шүүх гүйцэтгэлийн үндсэн чиглэлээр хэрхэн ажиллаж байгаа, танай шүүхийн ажлын ачаалал тохирч байгаа эсэх, ажлын ачаалал шүүхийн үндсэн гүйцэтгэлд ямар нөлөө үзүүлж байгааг бодитойгоор хэмжих явдал юм. Гэхдээ зорилгыг тодорхой илэрхийлэхийн тулд бид дараах зүйлсийг бодох нь зүйтэй болов:

- **Та өөрийн шүүхийн онцлогт тохирсон арга хэмжээг оруулан гүйцэтгэлийн "үндсэн" хэмжүүрт нэмэхийг хүсэж байна уу?** Та юу хэмжихийг хүсэж байна вэ? Үнэлгээний зорилго юу вэ? Энэ нь муж улсын хууль тогтоомж, Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хууль, шүүхийг сайжруулах төслийн шаардлага, хүүхэд, гэр бүлийн үйлчилгээний хяналт (CFSR) зэрэгт нийцэж байгаа эсэхийг үнэлэх үү? Шүүхийн ерөнхий гүйцэтгэлд туршилтын хөтөлбөрийн нөлөөллийг үнэлэхийн тулд уу? Шүүхийн шинэчлэлийн зорилготой стратеги төлөвлөлт хийх үү?
- **Та шүүхийн ажлын ачаалал эсвэл хэргийн ачааллыг үнэлэхийг хүсэж байна уу?** Ажлын ачаалал, хэргийн ачаалал хоёрын ялгаа юу вэ? Аль нэгийг нь эсвэл хоёуланг нь үнэлэхэд үзүүлэх нөлөө/хүлээгдэж буй мэдээлэл юу вэ? Танд хоёуланг нь хийх нөөц байна уу? Ажлын ачааллыг хэргийн ачаалалтай харьцуулах зорилго нь юу вэ?
- **Та тайлан гаргахыг хүсэж байна уу эсвэл өөр зүйл үү?** Өөрсдөө "зорилго" болох бодит, практик, тустай "бүтээгдэхүүн"-ийг үргэлж санаарай. Та цаашдын үнэлгээнд зориулж судалгааг өөрчлөхөд туслах үйл явцын хураангуйг гаргахыг хүсэж байна уу? Та албан ёсны бичгээр тайлан гаргахыг хүсэж байна уу? Хэрэв тийм бол хэний төлөө? Мужийн хууль тогтоох байгууллагад өгсөн тайлан нь шүүхийн ерөнхий шүүгчийн тайлангаас арай өөр харагдаж болно. Та өөрийн цахим мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийхийг хүсэж байна уу - ямар зорилгоор, хэн шинжилгээг унших вэ? Та ярилцлага, ажиглалтад дүн шинжилгээ хийхийг хүсэж байна уу - өөрөөсөө энэ асуултуудыг дахин асуугаарай. Эцэст нь та зөвлөмж өгөхийг хүсэж байна уу? Дахин хэлэхэд, үзэгчдээ болон таны өгөгдөл ямар зөвлөмжийг бодитоор дэмжиж болохыг анхаарч үзээрэй.

ХАМРАХ
МЭДЭЭ

ҮНЭЛГЭЭ

НЭГ ҮЕ ШАТ: ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ СУРГАМЖУУД

ХЭРЭГСЛИЙГ ШҮҮХЭД ТОХИРУУЛАХ

Паккардын багаж хэрэгсэл нь хэрэглэгчдэд ээлтэй байхаар бүтээгдсэн бөгөөд хамгийн чухал нь танай шүүхийн тодорхой хэрэгцээ, нөхцөл байдал, соёлд дасан зохицох боломжтой юм. Үнэн хэрэгтээ, бид судалгааныхаа бодит мэдээлэл цуглуулах үе шатаас өмнө манай хэрэгслүүдийг сайтар хянаж, харьяаллынхаа өвөрмөц шалгуурын дагуу өөрчлөхийг зөвлөж байна. Хэрэгслийн төрөл бүрд дасан зохицох боломжтой талбайн жишээг доор харуулав.

- **Ярилцлагын хэрэгслийг** танай шүүхийн өвөрмөц соёл, бүтэц, бүр ажиллах хүчний бүрэлдэхүүнд тохируулан өөрчилж болно. Ярилцлагын хэрэгслийг боломжит өөрчлөлтүүдийг шалгахдаа дараах зүйлсийг анхаарч үзээрэй:
 - Нэмэлт мэдээлэл цуглуулах хэрэгцээнд тулгуурлан ярилцлагад орох хүмүүсийн төрлийг жагсаан бичнэ үү – нэмэлт хэрэгсэл шаардлагатай юу?
 - Эдгээр хүмүүсээс асуух нэмэлт асуулт байна уу?
 - Харьяаллын асуудал, бүтэц, үйл явц гэх мэтийг тусгах өөрчлөлтийн талаар санал авахын тулд ярилцлагын протокол болон асуултуудыг "зөвлөх хороо"-д тараах талаар бодож үзээрэй.
 - Хэрэгслүүд нь шүүгчид болон шүүхийн захиргааны ажилтнуудад аль хэдийн "урьдчилан шалгагдсан" гэдгийг санаарай, гэхдээ хэрэв та бусад оролцогч талуудыг оролцуулахын тулд тэдгээрийг өөрчлөхөөр сонговол фокус бүлгийн тусламжтайгаар "туршаарай".
- **Ажиглалтын хэрэгслийг** шүүх хуралдааны үйл явцад тохируулан өөрчилж болно. Хэрэгсэлд ихэнх хүүхэд хамгааллын сонсголын төрлүүдийн ажиглалтын хяналтын хуудас агуулсан байдаг ба, танай харьяаллын хэрэгсэлд тусгагдаагүй нэмэлт сонсгол багтааж болно. Паккардын хэрэгслүүдэд ерөнхий хэлийг бас ашигладаг. Шүүхийн ажиглалтыг кодлох үйл явцыг хөнгөвчлөхийн тулд харьяаллын тусгай хэлийг оруулахын тулд өөрчлөлт хийж болно.

Хэргийн хэрэг хянан шийдвэрлэх хэрэгсэл, удирдлагын мэдээллийн системийн мэдээлэл цуглуулах протоколыг танай шүүхийн өвөрмөц бүтэц, журмыг харгалзан тохируулж болно.

Хэргийн материалыг хянахад дараах зүйлийг анхаарна уу:

- Хянан шалгах хэргүүдийг хэрхэн сонгох вэ?
- Түүвэрт зөвхөн "хаагдсан" эсвэл дууссан хэргүүдийг оруулах ёстой юу, ингэснээр хараат байдалд байгаа бүх хэргийн үйл явдлыг хамрах эсэхийг баталгаажуулах уу, эсвэл янз бүрийн хэргийг хянан шийдвэрлэхэд зарцуулж буй цаг хугацааг хэмжихийн тулд нээлттэй хэргүүдийг оруулах уу?
- Та "Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хуулийн өмнөх" тохиолдлуудыг эсвэл "Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хуулийн дараах" тохиолдлуудыг эсвэл хоёуланг нь хардаг уу?
- Та системд нэвтэрсэн хэргүүдийг дагаж мөрддөг үү?
- Та шүүхийн бүтцээс шалтгаалан трг болон үрчлэлтийн хэргийн мэдээллийн файлыг тусдаа үүсгэх шаардлагатай байдаг уу? (жишээлбэл, өөр өөр шүүгч эсвэл шүүх эдгээр хоёр төрлийн хэргийг хянан хэлэлцдэг)

Буруу өгөгдлийн протоколуудын талаар дараах зүйлийг анхаарч үзээрэй:

- Энэхүү гарын авлагын өмнөх бүлгүүдэд дурдсан өгөгдлийн элементүүд нь таны шүүхийн удирдлагын мэдээллийн системийн (буруу) мэдээллийг хянахад

ойлгомжтой байна уу?

- Эдгээр өгөгдлийг ямар төлөвлөгөөтэй ашиглах гэж байна?
- Эдгээр өгөгдлийг ашиглахад тань ямар саад бэрхшээл тулгарч байна?
- Хэрэв саад бэрхшээл байгаа бол тэдгээрийг засахын тулд юу хийх хэрэгтэй вэ?
- Танай шүүхийн тогтолцоо мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх чадвар хэр байна вэ?
- Чадвараасаа хамааран гаднын тусламж хэрэг болох юу?

Нэг удаагийн үнэлгээ хийх нь байнгын үнэлгээтэй харьцуулахад ямар давуу болон сул талуудтай вэ? Мөн энэхүү хэлэлцүүлгийн хүрээнд шүүхийн үйл ажиллагааг хэмжих, шүүхийн ажлын ачааллыг үнэлэх, улмаар чадавхыг бэхжүүлэхэд шүүх шаардлагатай мэдээллийг тогтмол гаргаж чадах уу? Хэрэв тийм биш бол үүнийг сайжруулахын тулд юу хийх вэ?

МЭДЭЭЛЭЛ ЦУГЛУУЛСНЫ ДАРАА ДҮГНЭЛТ ХИЙХ

Ярилцлага, ажиглалт, хэргийн материал/цахим мэдээлэлтэй танилцсаны дараа шүүхүүд ажилтнууд болон бусад оролцогч талуудтай шууд мэдээлэл өгөх нь хэчнээн чухал болохыг бид байнга онцолдог. Тайлан нь зөвхөн анхны сэтгэгдэл, дүгнэлтийг агуулсан байх ёстой ч гэсэн хоёр үндсэн зорилготой: (1) тэд бүх үйл явцад тасралтгүй хамтын ажиллагааг бий болгох, (2) тэд танай шүүхэд гүйцэтгэл болон ажлын ачааллыг үнэлэхэд туслах шуурхай санал хүсэлтийг гаргаж өгдөг.

МЭДЭЭЛЛИЙН ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙ

Мэдээллийн дүн шинжилгээ нь үндсэндээ ойлголт, харилцааг тодорхойлох үндэслэл дээр, мөн үр дүнтэй шийдвэр гаргах үндэслэл дээр баримт, өгөгдлийг шалгах явдал юм. Хувь хүний баримт, өгөгдлийн цэгүүд нь чухал боловч системийн өөрчлөлт хийх эсвэл тэргүүлэх чиглэлийг тогтооход үр дүнтэй үндэслэл болдоггүй.

Эрэмбэлэх, өөрчлөх нь харилцааны талаарх ойлголтоос шалтгаалдаг бөгөөд харилцааг зөвхөн баримт, өгөгдөлд дүн шинжилгээ хийснээр л гаргаж болно.

"Гурвалжлах" аргыг ашиглах - аливаа мэдээлэл цуглуулах стратегид давуу болон сул талууд байдаг. Нэгээс олон аргыг ашиглах нь давуу талуудыг нэгтгэж, аливаа мэдээллийн эх сурвалжийн зарим дутагдлыг засах боломжийг үнэлгээчдэд олгодог. "Гурвалжлах" гэдэг нь олон тооны мэдээлэл цуглуулан хяналт, тэнцвэрийг судалгааны загвар болгон бий болгох үйл явцыг илэрхийлдэг бөгөөд шинжилгээний нарийвчлалыг нэмэгдүүлэхэд чиглэгддэг.

Паккардын гарын авлага нь нэг асуудлыг судлахын тулд олон аргыг ашигладаг "арга зүйн гурвалжныг" ашигладаг (жишээ нь: ярилцлага, санал асуулга, фокус групп, шүүхийн ажиглалт, удирдлагын мэдээллийн системийн цахим мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх, эсвэл шүүхийн гүйцэтгэл, шүүхийн ажлын ачааллын хэрэгцээг судлахад хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг ашиглах). Манай гарын авлага, хэрэглүүр нь мөн ижил үзэгдлийг судлахын тулд янз бүрийн мэдээллийн эх сурвалжийг ашиглан "өгөгдлийн гурвалжинг" ашиглахыг дэмждэг (жишээ нь, шүүхийн гүйцэтгэлийн асуудлаар өөр өөр байр суурьтай хүмүүстэй ярилцлага хийх).

Аналитик аргачлалд Гурвалжлах гэдэг нь тодорхой сонирхлын асуултуудыг шийдвэрлэхийн тулд эдгээр олон мэдээллийн эх сурвалжаас авсан мэдээллийг нэгтгэн харьцуулах гэсэн үг юм. Үүний үр дүнд бодит байдлын илүү иж бүрэн дүр зургийг гаргаж, гаргасан дүгнэлтийн үнэн зөвийг бэхжүүлдэг. Мөн өөр өөр мэдээллийн эх сурвалжууд ижил асуудад өөр өөр статистикийн үр дүн гаргасан

тохиолдолд Гурвалжлах нь мэдээлэл цуглуулах явцад асуудал үүсэж, зөрүүг арилгахын тулд нэмэлт судалгаа хийх шаардлагатай байгааг харуулж чадна.

МЭДЭЭЛЛИЙГ ТАЙЛБАРЛАХ

Хараат хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны шүүхийн гүйцэтгэл, шүүхийн ажлын ачааллыг хэмжих, дүн шинжилгээ хийх нь тухайн харьяаллын тодорхой нөхцөл байдалд тохируулан хийгдсэн тохиолдолд илүү үр дүнтэй байдаг. Үүнд шүүхийн хүн ам зүйн болон хэргийн ачааллын чиг хандлагыг тусгах аргачлалын талыг өөрчлөх, шүүхийн үйл ажиллагаа, соёл, хууль эрх зүйн хүрээнд үр дүнг тайлбарлах зэрэг багтана.

Ажлын ачаалал, гүйцэтгэлийн хэмжүүрийг тооцоолох тусгай арга техникийг өмнөх бүлгүүдэд товч танилцуулсан бөгөөд Паккардын шүүхийн гүйцэтгэл, шүүхийн ажлын ачааллыг үнэлэх хэрэгслийн багцад цаашид авч үзэх болно. Гэсэн хэдий ч хэмжилтийн үе шатанд хүн амын тоо, хэргийн ачааллын чиг хандлагын талаарх мэдээллийг нэгтгэх нь гаргасан үр дүн нь шүүхийн өнөөгийн болон ирээдүйн хэрэгцээг хүлээн зөвшөөрөх болно. Орон нутгийн нөхцөл байдлаас шалтгаалан хүлээгдэж буй хууль тогтоомж, шүүхийн дүрэм, боловсон хүчний болон бусад нөөцийн тооцоолсон өсөлт, бууралт, шүүх болон холбогдох байгууллагуудын үйл явц, журмын хүлээгдэж буй өөрчлөлтийн талаарх мэдээллийг нэгдсэн дүн шинжилгээнд системтэйгээр тусгах шаардлагатай.

ХҮН АМ, ХЭРГИЙН АЧААЛЛЫН АСУУДЛЫГ АВЧ ҮЗЭХ

ХҮН АМ

Хүн амын чиг хандлага нь шүүхийн ажлын ачааллын хандлагын нэг үзүүлэлт юм. Хүн амын чиг хандлага нь хэргийн ачааллын чиг хандлагаас маш их хамааралтай; Иймээс хүн амын статистикийг төлөвлөх нь хэргийн ачааллын чиг хандлага, шүүхийн нөөц болон туслах үйлчилгээнд тавигдах бусад шаардлагыг урьдчилан таамаглахад тусалдаг. Хүн амын статистик мэдээ, насны бүлэгт хамаарах төсөөлөл нь насанд хүрээгүй хүмүүсийн шүүх хуралдаанд онцгой ач холбогдолтой байж болно.

АНУ-ын Тооллогын веб сайт болох <http://quickfacts.census.gov> эсвэл <http://factfinder.census.gov> нь хүн амын нас, арьсны өнгө, үндэс угсаа, дундаж орлого, цаг хугацааны явцад гарсан өөрчлөлт зэрэг хүн амын талаарх мэдээл олгодог. Нэмж дурдахад хүн амын тооллогын товчоо нь Улсын Мэдээллийн Төв (УМТ) хөтөлбөрөөрөө дамжуулан төрийн агентлагууд, их дээд сургуулиуд, номын сангууд, бүс нутгийн болон орон нутгийн засаг захиргааны сүлжээгээр дамжуулан мэдээллийг олон нийтэд нээлттэй болгодог. Мөн sdc нь судалгаа, төлөвлөлт, удирдлага, шийдвэр гаргахад тооллогын товчооны мэдээлэлд хандах, ашиглах талаар сургалт хийн, техникийн туслалцаа үзүүлдэг. Муж тус бүрийн УМТ-н <http://www.census.gov/sdc/www/> хаягаас олж болно.

ХЭРГИЙН АЧААЛАЛ

Хэрэг бүрдүүлэлтийн түвшинг ангиллаар нь тодорхойлох нь хүн амын өсөлтөөс үл хамааран мэдүүлгийн түвшний чиг хандлагыг шинжлэх боломжийг олгодог. Ажлын ачааллыг хэмжих, стандарт тогтооход хэргийн ачааллын талаарх үнэн зөв, найдвартай мэдээлэл чухал юм. Хэрэг бүрдүүлэлтийн түүхэн чиг хандлагын талаарх статистик мэдээллийг төрийн захиргааны болон орон нутгийн шүүхийн түвшинд автоматжуулсан эсвэл гар аргаар цуглуулсан мэдээллээс авах боломжтой.

Хүн амын тоо болон шүүхийн мэдүүлгийг төлөвлөх стандарт тогтолцоо нь ихэнх нөхцөл байдалд хамааралтай байдаг ч зарим улс орнуудад өвөрмөц нөхцөл

байдал үүсэж болно. Ерөнхийдөө эдгээр нь урьдчилсан таамаглалыг үндэслэх найдвартай түүхийн чиг хандлага эсвэл өгөгдөл дутагдалтай байж болно. Ийм нөхцөлд тохирох хандлагыг тодорхойлохын тулд судлаач, шүүх хоёрын хамтарсан дүгнэлтийг шаардаж болно.

ГҮЙЦЭТГЭЛ, АЖЛЫН АЧААЛЛЫН ҮР ДҮНГ ТАЙЛБАРЛАХ

Ажлын ачаалал, гүйцэтгэлийн хэмжилтийн үр дүнг тайлбарлахад хараат байдлын шүүхийн үйл ажиллагааны өргөн хүрээг ойлгох нь чухал юм. Мөн чанараараа олон нөхцөл байдлын хүчин зүйлүүд нь шүүхийн хяналтад байдаггүй бөгөөд тэдгээрийн нөлөөлөл бодитой боловч тоон байдлаар хэмжих, удирдахад хэцүү байдаг. Боломжит чухал хүчин зүйлүүд нь шүүхээс хамаарч, цаг хугацааны явцад харилцан адилгүй байх магадлалтай бөгөөд бүх хүчин зүйл нь бүх шүүхийн хувьд адил чухал биш байх болно. Ажлын ачаалал болон гүйцэтгэлийн хэмжилтийг тайлбарлахдаа нөхцөл байдлын хүчин зүйлийг тусгах нь шууд бус эсвэл бусад хүчин зүйл, хүчин зүйлийн нөлөөгөөр харилцан уялдаа холбоотой байж болох тул илүү төвөгтэй байдаг.

Нөхцөл байдлын хүчин зүйлийн талаарх мэдээллийг олон эх сурвалжаас цуглуулах болно. Дээр дурдсанчлан хүн амын мэдээллийг тооллогын товчоо болон түүний улсын мэдээллийн төвөөс авах боломжтой. Орон нутгийн төлөвлөлтийн хэлтэс эсвэл бүс нутгийн төлөвлөлтийн агентлагууд хүн амын мэдээлэл, төсөөллийг өгөх боломжтой. Хэргийн ачааллын талаарх түүхэн мэдээллийг улсын шүүхийн захиргааны алба эсвэл орон нутгийн шүүхээс авах боломжтой. Шүүхийн бүтэц, шүүх, агентлагийн ажилтнууд болон бусад нөөц, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны талаарх мэдээллийг шүүх, агентлагийн жилийн тайлан эсвэл системийн бусад баримт бичгээс авах боломжтой. Гэсэн хэдий ч үнэлгээнд шаардагдах дэлгэрэнгүй мэдээллийг үнэлгээний явцад хийсэн ярилцлага, шүүхийн ажиглалтын явцад цуглуулах магадлалтай.

ХҮН АМ ЗҮЙН ХҮЧИН ЗҮЙЛСИЙГ АВЧ ҮЗЭХ

Хүн амын огцом өсөлт нь хэргийн ачааллын өсөлтийг өдөөж, шүүх хэргийг цаг тухайд нь шийдвэрлэхэд саад учруулж болзошгүй нь тодорхой. Энэ нь гэр бүлд шаардлагатай үйлчилгээг цаг тухайд нь үзүүлэх нийгмийн үйлчилгээний сүлжээний чадавхыг бууруулж болзошгүй юм. Нөгөөтээгүүр, хүн ам хурдацтай буурч тухайн орон нутгийн эдийн засгийн үндэс доройтсоныг илтгэж байгаа нь шүүхийн нөөц багасаж байгааг илтгэнэ. Шинжилгээнд хүн амын өсөлтийн чиг хандлагын шүүхийн үйл ажиллагаанд үзүүлэх нөлөөлөл нь хараат байдлын хэргийг байнгын ажиллагаатай болгох, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг цаг тухайд нь тогтоохтой холбоотой янз бүрийн арга хэмжээг авч үзэх ёстой.

Хүн амын шинж чанар нь гүйцэтгэлд нөлөөлдөг. Харьяаллын бүс нутгийн хүн амын нийгэм, эдийн засаг, арьс өнгө, угсаатны онцлогийн талаарх мэдээлэл нь шүүхийг үйлчилж буй хүн амдаа хүртээмжтэй, хариу үйлдэл үзүүлэх, соёлын хувьд чадварлаг арга замаар хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн тусгай үйлчилгээ, хөтөлбөрүүдийн хэрэгцээг илэрхийлж болно. Хараат хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд оролцож буй гэр бүлүүдэд зориулсан соёлын хувьд тохирсон материал, хөтөлбөр дутагдалтай байгаа нь хэргийг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг удаашруулахад нөлөөлж, санал болгож буй аливаа үйлчилгээний үр нөлөөг үгүйсгэхгүй юмаа гэхэд сааруулж болзошгүй юм. Үүний нэгэн адил, шүүх нь хэл шинжлэлийн хувьд олон янзын хүн амд үйлчилж байгаа бол бүх оролцогчдод зохих журмын дагуу үйл ажиллагаа явуулахын тулд хангалттай тооны хэлмэрч, олон хэлтэй өмгөөлөгч болон бусад ажилтнуудтай байх ёстой. Шүүх нь үйлчилж буй хүн амын нийгэм, эдийн засаг, үндэс угсаа, соёлын бүтцэд хариу үйлдэл үзүүлэхээр тоноглогдсон эсэхийг дүн шинжилгээ хийхдээ анхаарч үзэх хэрэгтэй. Хүн амын шинж чанар нь

хэргийг цаг тухайд нь шийдвэрлэхтэй холбоотой арга хэмжээний шүүхийн гүйцэтгэлд нөлөөлж болно.

ШҮҮХИЙН БҮТЦИЙН НӨЛӨӨЛЛИЙГ АВЧ ҮЗЭХ

Шүүх ажлынхаа хүрээнд зохион байгуулалтад орж, нөөц бололцоогоо ашиглаж байгаа нь ажлын ачаалал, гүйцэтгэлд нөлөөлж болно. Жишээлбэл, гэр бүлийн дагнасан шүүх байгуулах үндэс суурь нь шүүгчид энэ чиглэлээр илүү их мэдлэгтэй болж, богино хугацаанд хянан шийдвэрлэдэг болно. Хэргийн ачааллыг ээлжлэн сольдог шүүгчид гэр бүлийн хуультай танилцахад илүү их цаг хугацаа шаардагддаг. Аюулгүй байдал, байнгын байдал, сайн сайхан байдлын үр дүнгийн үндсэн зорилгод хүрэхийн тулд шүүх нь хараат байдлын ачааллыг үр дүнтэй шийдвэрлэх хангалттай тооны шүүхийн ажилтнуудтай байх ёстой. Мэргэшлийн зэрэг, томилолтын хугацаа, хуанлийн зохион байгуулалт, шүүхээс гадуурх ажилтны хэрэглээ, шүүхийн туслах ажилтнуудын хүртээмж зэрэг нь үнэлгээний үр дүнг боловсруулах, тайлбарлахад чухал ач холбогдолтой.

Эдгээр бүтцийн хүчин зүйлүүд нь хараат байдлын хэргүүдийн нийт цаг хугацаа болон тодорхой сонсгол хийхээр төлөвлөж болох хугацаанд нөлөөлдөг. Энэ нь эргээд хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны ерөнхий хугацаа, тодорхой хэргийн хоорондох хугацаа, шүүхийн ажилтны асуудлыг шийдвэрлэх, хэргийн үе шат бүрд шаардлагатай дүгнэлт гаргах чадварт нөлөөлж болно. Жишээлбэл, шүүх хуралдааны өмнө хэргийг хянан шийдвэрлэх, мэдээлэл цуглуулахад туслах хуулийн ажилтан болон бусад туслах ажилтнуудтай холбогдох боломжтой шүүгч шүүх хуралдаан бүрд бага цаг зарцуулах боломжтой. Нэмж дурдахад эдгээр хүчин зүйлүүд нь шүүхийн гэр бүлийн асуудал, хэрэгцээ шаардлагыг урт хугацааны хэтийн төлөвт хүргэх, тууштай, үндэслэлтэй шийдвэр гаргах чадварт нөлөөлж, хэргийн эхний шатанд тогтвортой байдлыг хангах хэтийн төлөвийг нэмэгдүүлдэг.

АЧААЛЛЫН ХЭМЖЭЭ БОЛОН ЧИГ ХАНДЛАГЫГ АНХААРЧ ҮЗЭХ

Цаг хугацаа өнгөрөх тусам ачааллын хэмжээ, найрлага, шинж чанар нь нөөц, үйлчилгээний өнөөгийн эрэлт хэрэгцээг харуулдаг. Тэд мөн ирээдүйн эрэлт хэрэгцээг урьдчилан таамаглахад тусалж чадна. Эдгээр хүчин зүйлсийн өөрчлөлт нь шүүх санал болгож буй хугацааны дотор тогтвортой байдлыг хангах, зохих процессыг баталгаажуулах, хэрэг хянан шийдвэрлэх ерөнхий болон завсрын хугацааны стандартыг дагаж мөрдөх чадварт нөлөөлнө. Хэргийн ачааллын хэмжээ, нарийн төвөгтэй байдал нь шүүх тодорхой төрлийн хэргийн хүрээнд нөөцөө хэрхэн зохион байгуулж, байршуулахыг хэсэгчлэн тодорхойлдог. Шинэ хэргийн гэнэтийн шилжилт хөдөлгөөн эсвэл хүлээгдэж буй хэргүүдийн тоо хурдацтай нэмэгдэж байгаа нь шинэ эх үүсвэр нэмэх эсвэл байгаа нөөцийг ядаж түр хугацаагаар дахин хуваарилах шаардлагатай байгааг илтгэнэ.

ХЭРГИЙН УРСГАЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙГ АВЧ ҮЗЭХ

Цаг хугацаандаа байх нь хараат байдлын үйл явцын гол зорилго бөгөөд энэ зорилгын төлөөх хэд хэдэн үндсэн арга хэмжээг энэхүү гарын авлагын өмнөх бүлгүүдэд аль хэдийн тодорхойлсон. Хэргийн урсгалын удирдлагын үндсэн зарчмуудыг баримтлах нь тэдгээр арга хэмжээнд тусгагдсан цаг хугацааны стандартыг дагаж мөрдөхөд чухал ач холбогдолтой. Байнгын төлөвлөлтийн хүчин чармайлт амжилттай байвал хараат байдлын хэргийн урсгалын менежмент бас чухал байдаг. Саатал, тодорхойгүй байдал нь системийн зорилго болох хариу үйлдэл, хариуцлагыг сулруулдаг. Үйл явдал тогтсон хуваарь, цагийн шугамын дагуу явагдана гэсэн хатуу хүлээлтийг бий болгох нь олон талууд оролцсон тохиолдолд онцгой чухал юм.

Хэргийн урсгалын менежментийн процедурыг авч үзэх нь таны үнэлгээний үйл явц нь нөөцөөс шалтгаалсан ажлын ачаалал болон гүйцэтгэлийн асуудлуудыг ялгадаг, мөн үр ашиг багатай тохиолдлын менежментийн үйл явцын үр дүн байж болох юм гэдгийг баталгаажуулдаг. Хэргийн хөдөлгөөний удирдлагын үндсэн зарчим, арга техникийг үйл ажиллагаандаа аль хэдийн тусгаж, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд шүүхийн хяналтыг дэмждэг системийн хэмжээний соёлыг бий болгосон шүүхүүд Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хуулийн нарийн цаг хугацаа болон бусад шаардлагад хариу өгөхөд илүү тохиромжтой байх магадлалтай.

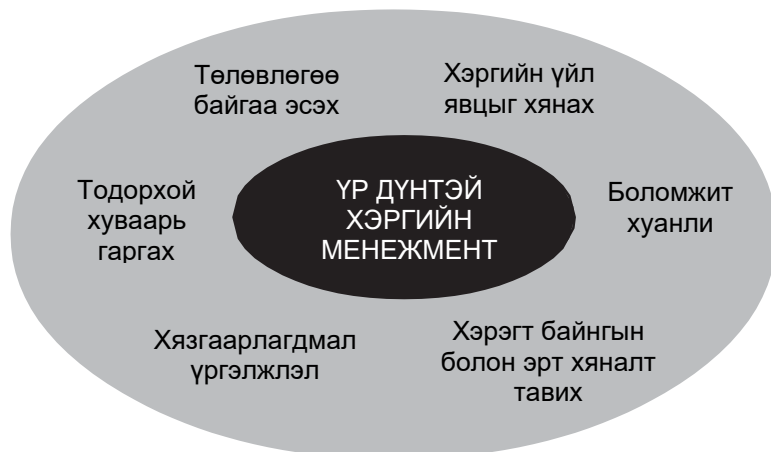
Үр дүнтэй хэргийн менежментийн системийн гол бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн дунд:

Паккардын шүүхийн гүйцэтгэлийн хэмжилт, шүүхийн ажлын ачааллыг үнэлэх хэрэгсэлд багтсан хэрэглүүрүүдэд шүүгч, өмгөөлөгч болон бусад ажилтнуудад зориулан боловсруулсан судалгааны маягтууд (жишээ нь, ярилцлага, асуулга, фокус бүлгийн удирдамж) багтсан бөгөөд үүнд хэргийн урсгал болон хуанлийн менежменттэй холбоотой хэд хэдэн асуулт багтсан.

Шүүхийн үйл ажиллагаа явуулж буй хүн ам зүй, соёл, зохион байгуулалтын өргөн хүрээг ойлгох нь таны гүйцэтгэл, ажлын ачааллын хэмжилтийн үр дүнг тайлбарлахад нэн чухал юм. Энэ нь сайжруулах стратеги боловсруулан удирдахад маш чухал юм. Контекст хүчин зүйл нь шүүхийн тогтолцоонд богино болон урт хугацааны, түүнчлэн шууд ба шууд бус үр дагавартай байж болно. Нэмж дурдахад шүүхийн бүтэц, үйл явц, нөөцийн элементүүд болон холбогдох агентлаг, албаны хүмүүс үйл ажиллагаа, үйлчилгээ үзүүлэхэд нөлөөлж болно.

ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙН ОРЧНЫГ СУДЛАХ

Энэ хэсэгт хүүхдийн халамжийн шүүхийн үйл ажиллагааг удирдан чиглүүлдэг эрх зүйн орчин, шүүхийн гүйцэтгэл, шүүхийн ачаалалд үзүүлэх нөлөөллийн талаар авч үзнэ. Хууль зүйн нөхцөл байдалд дүн шинжилгээ хийх нь өгөгдөлд дүн шинжилгээ хийх, тайлбарлах хоёр зорилготой. Нэгдүгээрт, энэ нь төрийн хууль тогтоомж, холбогдох хууль эрх зүйн шаардлага, цаг хугацааны шугам, хараат байдалд байгаа шүүхийн чухал үе шатуудын талаар нарийн ойлголт өгөхөд тусалдаг. Хоёрдугаарт, хууль эрх зүйн контекстийн шинжилгээ нь (1) Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хуулийн холбооны хууль тогтоомж, (2) нөөцийн удирдамж, үрчлэлт, байнгын байршуулалтын удирдамжид тусгагдсан хүсэл эрмэлзлийн заалтуудад тодорхойлогдсон төрийн хууль тогтоомж, шүүхийн дүрмийг заавал биелүүлэх ёстой заалтуудтай харьцуулан ярилцаж байгааг онцолдог. Энэ нь шүүх улсынхаа хууль тогтоомжийг улсын хэмжээнд тавигдах шаардлага, үндэсний хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн "шилдэг туршлага" стандарттай уялдуулан үнэлэх боломжийг олгоно.

1997 ОНЫ ҮРЧЛЭЛТИЙН БОЛОН АЮУЛГҮЙ ГЭР БҮЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ

Хамгийн гол анхаарал татсан зүйл бол үрчлэлтийн үр нөлөө, аюулгүй гэр бүлийн үйлдэл юм. Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хууль нь нэг талаараа "асран хүмүүжүүлэх асрамжийн системээс гарахаас илүү олон хүүхэд хамрагдаж байгаагийн хариу үйлдэл" байв. Энэхүү чухал хууль тогтоомж нь

асран хүмүүжүүлэх асрамжийн газарт байгаа хүүхдийн аюулгүй байдал, байнгын байдал, сайн сайхан байдлын үндэсний зорилтуудыг тодорхой бөгөөд хоёрдмол утгагүй тодорхойлсон. Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хуульд үндсэн таван зарчим байдаг. Эдгээр нь төрийн болон хувийн агентлагууд, түүнчлэн муж улсын шүүхээр дамжуулан гэр бүлтэй ажилладаг хүмүүст хамаарна. Эдгээр зарчмууд нь: аюулгүй байдал нь хүүхдийн халамжийн бүх үйлчилгээг чиглүүлэх ёстой хамгийн чухал асуудал юм; асрамжийн газар бол түр зуурынх; байнга амьдрах газрын төлөвлөлт нь хүүхэд асрах газарт орсон даруйд эхлэх ёстой; мөн хүүхдийн халамжийн тогтолцоо нь үр дүн, хариуцлагын асуудалд анхаарлаа хандуулах ёстой.

Аюулгүй байдал, байнга амьдрах газар, сайн сайхан байдлын зорилгод хүрэхийн тулд шинэлэг арга барил хэрэгтэй.

Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хууль нь шүүх хурлыг цаг тухайд нь, шийдэмгий, бодитойгоор хэлэлцүүлэх, шүүх болон захиргааны хэргийг илүү олон удаа хянах шаардлагатай болдог. Энэ нь үр дүн, гүйцэтгэлийн тайланд анхаарлаа хандуулахыг шаарддаг бөгөөд шүүхийн болон хүүхдийн халамжийн тогтолцооны хариуцлагыг чухалчилдаг. Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хуульд мөн хүүхдийн аюулгүй байдал, цаг тухайд нь тогтвортой байлгахад чиглэсэн хамтын ажиллагаа, олон нийтийн түншлэл хэрэгтэйг онцлон тэмдэглэв. Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хуулийн хэрэгжилт нь муж улсын шүүхүүд болон хүүхдийн халамжийн тогтолцооны өмнө хэд хэдэн томоохон сорилтуудыг дагуулдаг. Төр хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөх нь төрийн хүүхдийн халамжийн байгууллагуудад санхүүжилт олгох нөхцөл болдог тул төрийн шүүхийн нөөцөд шинэ шаардлага тавьж байна. Түүгээр ч зогсохгүй Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хуулийг баталсан нь хэргийг хянан шийдвэрлэх явцад шүүх эрх мэдэл, түүнчлэн агентлаг, өмгөөлөгчдийн үүрэг оролцоог эрс нэмэгдүүлж, эцэст нь хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөх, хүүхэд, гэр бүлд сайн үр дүнд хүрэх хариуцлагыг шүүхэд олгодог.

НХХГБШШҮЗ НӨӨЦИЙН УДИРДАМЖ

Насанд хүрээгүй хүмүүсийн болон гэр бүлийн шүүхийн шүүгчдийн үндэсний зөвлөлөөс (НХХГБШШҮЗ) хүүхдийн халамжийн хэргийг хянан шийдвэрлэхдээ хэд хэдэн "шилдэг туршлага" шүүхүүдийг дагаж мөрдөх ёстой эх сурвалжийн удирдамжийг нийтэлжээ. Нөөцийн удирдамж нь (1) үндсэн шүүх хуралдааны зорилго, (2) үндсэн шүүх хуралдааны цаг, (3) шүүхийн гол үйл явдлын хамгийн бага үргэлжлэх хугацаа, (4) гол шийдвэрүүдийг тодорхойлдог.

НХХГБШШҮЗ нөөцийн удирдамжид хуваарилагдсан санал болгосон хамгийн бага хугацааг	
Сонсголын төрөл	Хамгийн бага хугацаа
Урьдчилсан хамгаалалт	60 мин
Шүүхийн шийдвэр	30 мин
Захирамж	30 мин
Хяналт	30 мин
Байнга амьдрах газар	60 мин

Эцэг эхийн эрхийг цуцлах	60 мин
Үрчлэлт	30 мин
Хамгийн бага нийт хугацаа/хэрэг	300 мин

Шүүх хурал бүрийн үеэр хийх ёстой. Шүүхийн гүйцэтгэлийн хэмжилтийн “хүсэл” буюу жишиг зорилтуудыг авч үзэхдээ тухайн улсын заалтуудыг нөөцийн удирдамжид тусгагдсан үйл явцтай хэрхэн харьцуулж байгааг анхаарч үзэх хэрэгтэй.

ТӨРИЙН БОЛОН ОРОН НУТГИЙН ХУУЛЬ ТОГТООМЖ ЭСВЭЛ ШҮҮХИЙН ДҮРЭМ

Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хууль нь холбооны санхүүжилтийн нөхцөлд шүүхүүд хүүхдийн халамжийн хэргийг хамгийн бага тодорхой шалгуурын дагуу хянан шийдвэрлэхийг шаарддаг. Гэсэн хэдий ч хязгаарлалт нь талуудын үндсэн хуулиар олгогдсон эрхийг зөрчөөгүй тохиолдолд муж бүр Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хуулиас илүү шаардсан хуулиудыг баталж болно. Нөөцийн удирдамж нь хүсэл эрмэлзэлтэй боловч хэргийг оновчтой боловсруулах, шүүхийн үйл ажиллагаа, хяналт тавих үндсэн шаардлагыг илэрхийлдэг. Улсын хууль тогтоомж, шүүхийн дүрмийг Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хууль болон нөөцийн удирдамжтай харьцуулах нь шүүх нөөцийн зааварт тусгагдсан үйл явц болон Үрчлэлтийн болон аюулгүй гэр бүлийн тухай хуулийн зайлшгүй заалтуудтай хэрхэн харьцуулж байгааг тодорхойлоход тустай.

ЖИШЭЭ НЬ: НӨӨЦИЙН УДИРДАМЖИЙН АЖЛЫН АЧААЛАЛД ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨ

Шүүх хуралдаан бүрийн үеэр нөөцийн удирдамжаар санал болгож буй үйл ажиллагаа өргөн цар хүрээтэй тул шүүх хуралдааны төрөл тус бүрээр санал болгож буй үйл ажиллагаанд ихээхэн цаг зарцуулахыг шаарддаг. Дараах хүснэгтэд хэргийн төрөл тус бүрээр санал болгож буй хамгийн бага хугацаа болон шүүхээр хянан шийдвэрлэсэн хүүхдийн халамжийн хэрэг тус бүрийн нийт хугацааг (300 минут) харуулав. Нөөцийн удирдамж нь маргаантай болон маргаангүй сонсголыг ялгадаггүй бөгөөд сонсголын арга хэмжээнд хуваарилах санал болгож буй хамгийн бага хугацааг багтаасан болно.

Гэвч ихэнх нутаг дэвсгэрт хэргийн тоо хэмжээ, шүүхийн хязгаарлагдмал нөөц нь нөөцийн удирдамжид заасан цаг хугацааг хуваарилахад саад болдог. Хэргийн эхний шатанд илүү олон асуудлыг илрүүлж, шийдвэрлэсэн тул шүүх хуралдааны өмнөх үйл явдлуудад ихээхэн цаг хугацаа хуваарилсан нь дараагийн хэлэлцүүлэгт шаардагдах шүүх хуралдааны хугацааг багасгаж болзошгүй юм. Жишээлбэл, хэд хэдэн улс оронд урьдчилсан хамгаалалтын сонсголыг маш хурдан хийдэг бөгөөд ихэвчлэн ердөө 10-20 минут зарцуулдаг.

Гэсэн хэдий ч хамгаалалтын сонсголд хэлэлцүүлгийг илүү урт, илүү утга учиртай явуулах журам боловсруулж болно. Нэг цагийн урьдчилсан хамгаалалтын сонсгол нь хэрэг бүрд ердийн арга хэмжээ болгон зохион байгуулахад хэтэрхий их цаг хугацаа шаардсан байж болох ч тактикийн хэрэглээ нь маш үр дүнтэй байх болно (ялангуяа дараагийн шатанд шүүх маш их цаг хугацаа шаардах хүнд хэцүү хэргүүд)

Шүүхийн үйл ажиллагаа явуулж буй хууль эрх зүйн орчныг судалж үзэх нь шүүхэд хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны тогтолцооны давуу болон сул талуудыг тодорхойлоход тусалж, улмаар шүүхийн үйл ажиллагаа, шүүхийн ачаалалд хэрхэн нөлөөлж байгааг олж тогтооход тусална. Шүүх эдгээр давуу болон сул талуудыг олж тогтоосны дараа шүүх үйл ажиллагаандаа өөрчлөлт оруулж, энэ нь шүүхийг хэрэг хянан шийдвэрлэх, ажиллагааг оновчтой болгож, үр дүн нь хүүхэд, гэр бүлд илүү нийцүүлэх болно.

3-Р ҮЕ ШАТ: ТӨГСГӨЛИЙН СУРГАМЖУУД

Төслийн эцсийн шатанд таны бүх хичээл зүтгэл үнэлэгдэх болно. Таны судалгааны үр дүнг нэгтгэх, дүн шинжилгээ хийх, мэдээлэх, үр дүнтэй нэгтгэх нь таны судалгаа болон ерөнхий үнэлгээний үйл явцад амин чухал юм. Таны үнэлгээг амжилттай дуусгах үндэс суурь нь үнэлгээний эхний хоёр үе шат болох төлөвлөлт, хэрэгжилтэд тавигддаг. Судалгааны зорилгыг тодорхойлж, бүх гол оролцогч талуудыг оролцуулж, асуух асуултууд болон холбогдох арга хэмжээний талаар зөвшилцөлд хүрч, хэрэглүүр, протоколуудыг шүүхийн орчинд тохируулснаар та хүчин төгөлдөр, ашигтай, үнэмшилтэй үр дүнд хүрэх боломжтой. Энэ үе шатанд авч үзэх нь нэгэн адил чухал юм. Гэхдээ дахин хэлэхэд, тайлан гаргах, үүсгэсэн өгөгдлийн боломжит ашиглалтын судалгаа, мэдээллийг олон нийтэд сурталчлах, танилцуулах хамгийн сайн арга зам болохын тулд та хийх ёстой алхмуудыг эхнээс нь авч үзэж болно.

Таны илтгэл эсвэл товч танилцуулгадаа тусгах талаар бодож үзэх шаардлагатай хэлэлцүүлгийн чиглэлүүдийг санал болгож байна. Эдгээрийг Паккардын төслийн бүрэлдэхүүн хэсэг болгон хэд хэдэн шүүхийг үнэлж байсан бидний туршлагаас олж авсан. Эдгээр сэдвүүдийг ерөнхий төслийн "3-р үе шат"-д зөв жагсаасан ч төлөвлөлтийн эхэн үеэс хэрэгжүүлэх, дуусгах хүртэл тэдгээрийн ач холбогдлыг мэдэж байх нь илүү сайн үр дүнд хүргэнэ гэдгийг санаарай.

ЭНЭ ҮНЭЛГЭЭГ ХИЙСНЭЭРЭЭ ЮУГ ТАЙЛБАРЛАХ ГЭЭД БАЙНА ВЭ?

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ХЭМЖИЛТ

- Та шүүхийн үйл ажиллагааны талаар юу мэдэж авсан бэ?
- Гүйцэтгэлийн ямар хэмжүүр танд дутагдаж байна, цаашид аль нь танд хэрэгтэй вэ?
- Ирээдүйн гүйцэтгэлийг хэмжихийн тулд та юу хийх хэрэгтэй вэ? Одоо байгаа

автоматжуулсан мэдээллийн системээс хэмжүүрийг тогтмол авах хувилбаруудыг судлах. Одоогийн үйл ажиллагаа, гүйцэтгэлийн цаг хугацааны өөрчлөлтийг "нэг харцаар" үнэлэх боломжийг олгодог хялбар хүртээмжтэй, ердийн тайлангуудыг боловсруул.

- Шүүхийн ажлын ачааллыг үнэлэх шаардлагатай юу?
- Ирээдүйд ажлын ачаалалд дүн шинжилгээ хийхэд юу хийх хэрэгтэй вэ?

ӨГӨГДЛӨӨ ТАЙЛБАРЛАХ ХАМГИЙН САЙН АРГА ЮУ ВЭ?

Таны үзэгчид хэн болохыг анхаарч үзээрэй: энэ нь танд өгөгдөл нь ямар утгатай болохыг хэрхэн үр дүнтэй тайлбарлах талаар мэдээлэл өгөх болно. Мэдээллийг дамжуулах янз бүрийн арга замуудын талаар бодож үзээрэй (тайлангууд, нийтлэлүүд, симпозиумууд, танилцуулга гэх мэт).

Судалгаа, ашигласан аргуудыг баримтжуулах хэрэгцээг хүлээн зөвшөөрөхийн ач холбогдлыг тусга. Ашигласан мэдээллийн эх сурвалж, хэрэгжиж буй мэдээлэл цуглуулах журмын сул тал, хязгаарлалтыг хүлээн зөвшөөрөхийн ач холбогдлыг тусга.

ИРЭЭДҮЙН ТӨЛӨВЛӨЛТИЙГ ШИЙДВЭРЛЭХ ХАМГИЙН САЙН АРГА ЮУ ВЭ?

Шүүхүүдэд онцгой анхаарал хандуулж байгаа зүйл бол ойрын болон урт хугацааны зорилгод нийцсэн үйл ажиллагааны төлөвлөлт байх ёстой. Үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд хийгдэх ажлуудын нарийвчилсан мэдээлэл, шаардагдах нөөцийн амлалт (хүмүүс, цаг хугацаа, мөнгө), даалгавар, дуусгах хугацаа зэргийг багтаасан болно. Үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулах нь стратегийн зорилт, зорилтуудыг тодорхой болгож, шүүхийн хэмжээнд үр дүнтэй ойлголттой болох, нөөцийг ашиглах боломжийг бүрдүүлэх төлөвлөлтийн чухал үе шат юм. Нөөцийн хомсдол, систем хоорондын хамтын ажиллагаа дутмаг гэх мэт өргөн хүрээтэй асуудалтай холбоотой ирээдүйн үнэлгээг төлөвлөх талаар бодож үзээрэй.

Шүүх бол хүчирхийлэл, хайхрамжгүй хандсан хэрэгт хариу үйлдэл үзүүлэхийн тулд цуглуулсан том, нарийн төвөгтэй системийн зөвхөн нэг бүрэлдэхүүн хэсэг юм. Хямралд өртсөн гэр бүлд нэн даруй үйлчилгээ үзүүлэх боломжтой нийгмийн үйлчилгээний тогтолцоо, хүүхдүүд, төлбөрийн чадваргүй эцэг, эх, нийгмийн үйлчилгээний агентлаг зэрэг асран хамгаалагч, өмгөөлөгч нь хараат байдлын үед амжилттай үр дүнд хүрэхэд чухал ач холбогдолтой.

Тусгай үйлчилгээ, хөтөлбөр, сайн дурын ажилтнууд болон бусад зардалгүй нөөцийг үр дүнтэй ашиглах нь хүчирхийлэл, хайхрамжгүй байдлын асуудлыг цогцоор нь шийдвэрлэхэд чухал ач холбогдолтой юм. Шаардлагатай үйлчилгээ байхгүй эсвэл үйлчлүүлэгчдийг үйлчилгээнд тохирсон тааруулж чадахгүй байх нь цаг тухайд нь болон байнгын байдалд хүрэхэд сөргөөр нөлөөлдөг.

Шүүх болон үйлчилгээ үзүүлэгчдийн хамтын ажиллагаа нь гэр бүлийг илүү цогцоор нь эмчлэх боломжийг олгохоос гадна шүүхийг нийгэмд нэвтрэх боломжийг олгодог. Шүүх ямар үйлчилгээ авах боломжтой, ямар лавлагаа өгөх нь тохиромжтой болохыг мэдэж авдаг. Үйлчилгээ үзүүлэгч нар шүүхээс юу хүлээж байгаа, ямар төрлийн тайлан болон бусад мэдээлэл нь шүүхэд хэрэгтэй болохыг мэдэж авдаг. Шүүхүүд тухайн нутаг дэвсгэрт байгаа үйлчилгээтэй танилцаж, энэ мэдээллийг шүүхийн ажилтнууд болон ар гэрийнхэнд нь нээлттэй байлгахад цаг зав гарган "үйлчилгээний нөөц" хийх нь ашигтай гэж үзэж болно.

Ирээдүйн үнэлгээнд хараат байдалд байгаа хүүхэд, гэр бүлд үзүүлэх үйлчилгээний тооллого, тодорхой эх үүсвэр байхгүй нь хэргийг хянан шийдвэрлэх

ажиллагааг удаашруулж, зарим хэргийг шийдвэрлэхэд саад учруулж байгаа эсэхийг тодорхойлох илүү дэлгэрэнгүй судалгааг багтааж болно. Сонирхолтой үйлчилгээнүүдийн дунд хяналттай айлчлал; архи, мансууруулах бодисын үнэлгээ, эмчилгээ; гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх; сэтгэцийн эрүүл мэндийн үйлчилгээ; эмнэлгийн үйлчилгээ; орон сууц; эцэг эхийн ур чадварын боловсрол; болон эрчимжсэн гэрт суурилсан үйлчилгээ орно. Гүйцэтгэлийн иж бүрэн үнэлгээ нь шүүх олон нийтийн өргөн нөөцийг ашиглах боломжийг дээд зэргээр хангасан эсэх, байнгын түншлэл бий болсон эсэхийг авч үзэх нь зүйтэй.

